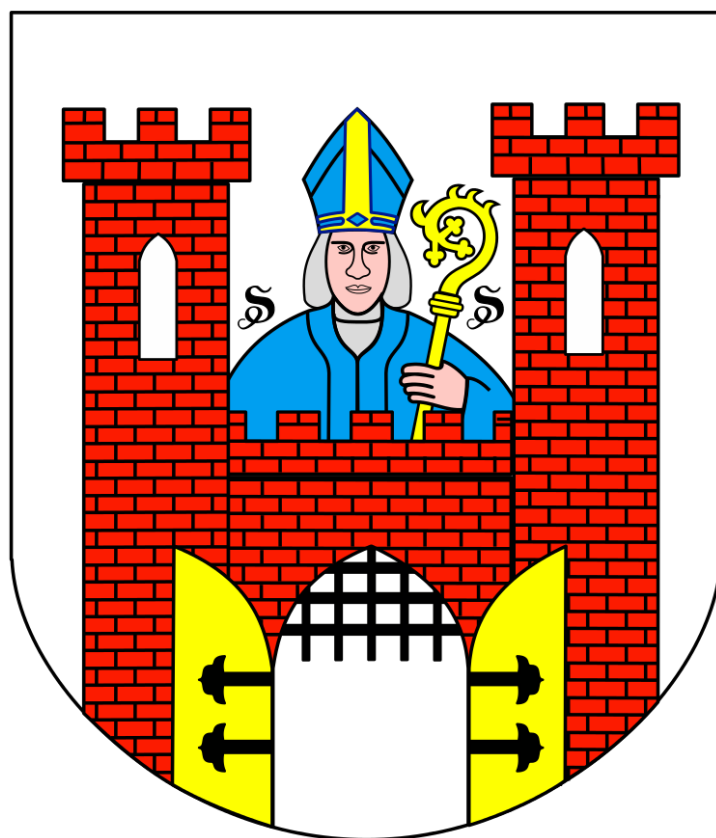

MIASTO I GMINA SOLEC KUJAWSKI

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

NA LATA 2018 - 2021

SIERPIEŃ 2018

Ochrona Zabytków KRESY Michał Horbowicz

www.ochronazabytkow.pl

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	2
1.1. Położenie Miasta i Gminy Solec Kujawski.....	3
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	4
2.1. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	6
2.2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	16
2.4. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	25
3. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIASTA I GMINY SOLEC KUJAWSKI	41
3.1. Zarys historii obszaru gminy.....	41
3.2. Zabytki nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy	43
3.3. Zabytki archeologiczne	48
3.4. Zabytki z terenu Miasta i Gminy Solec Kujawski objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków	50
3.5. Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski	51
4. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY - ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ	52
4.1. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia	55
5. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	58
6. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	65
7. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	66
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	67
8.1. Dotacje	67
8.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	70
8.3. Środki europejskie.....	74
9. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW	76
10. ANEKSY	78
10.1. ANEKS NR 1 Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski - Zabytki Nieruchome.....	78
10.2. ANEKS NR 1 Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski – Stanowiska archeologiczne	87

1. WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe, to zarówno dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak i naszych czasów. Do dziedzictwa kulturowego oprócz dziedzictwa archeologicznego, architektonicznego i dziedzictwa sztuki zaliczamy także przejawy życia takie jak np. formy gospodarowania, przejawy rozwoju społeczności i inne elementy stanowiące o naszej kulturze.

Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców. Dbanie o należyty stan i atrakcyjny wygląd zabytków są naszym obywatelskim obowiązkiem. Rewitalizacja poszczególnych obiektów, jak również całych zespołów zabudowy jest szansą na ich uratowanie. W takich przedsięwzięciach pomagać ma, wynikający ze społecznej potrzeby, gminny program opieki nad zabytkami, przewidziany przez ustawę o ochronie i opiece nad zabytkami. Jest także czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o dobrą kondycję substancji zabytkowej. Aby miasto i gmina stały się piękne dla mieszkańców i atrakcyjne dla turystów trzeba zadbać o lokalne zabytki.

Gminny program opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2018-2021 wyznacza cele przy jego realizacji po pozytywnym zaopiniowaniu przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i właściwym przyjęciu w drodze uchwały Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim.

Dokument ten został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawne dotyczące zagadnień związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami, a także wprowadza zmiany w stosunku do istniejącego stanu zabytków zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie. Nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Program opieki nad zabytkami stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

1.1. Położenie Miasta i Gminy Solec Kujawski

Gmina Solec Kujawski w znacznej części położona jest w mikroregionie Wydmy Puszczy Bydgoskiej należącym do mezoregionu Kotliny Toruńskiej. Od północy ograniczona rzeką Wisłą. Teren w części centralnej i południowej położony jest na wysokości bezwzględnej 70-75 metrów nad poziomem morza wznosząc się na wysoki taras pradoliny Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Wyżej położone tereny charakteryzują się obecnością wydm porośniętych w większości roślinnością iglastą tworzącą Puszcę Bydgoską. Pole wydm Solecko-Chrościeńskich zlokalizowanych na terenie gminy stanowi jeden z największych tego typu obszarów w całej Puszczy Bydgoskiej. Wysokości bezwzględne na terenie gminy dochodzą w niektórych miejscach do ponad 100 metrów nad poziomem morza. W jej południowej części w okolicach Chrośnej znajduje się ostaniec erozyjny

Najwyższym punktem na terenie gminy jest tzw. Góra Szwedzka oddalona na północny wschód od Chrośnej. Jej wysokość wynosi 115,9 m n.p.m. Najniżej położony punkt gminy (30 m n.p.m.) znajduje się nad brzegiem Wisły.

Najczęściej występującymi glebami na terenie gminy są gleby piaskowe i bielicoziemne. Tereny wykorzystywane rolniczo położone są głównie na terasach zalewowych i nad zalewowych w okolicach Wisły. Grunty orne występują w pobliżu Chrośnej, Wypalenisk i Kabatu. Pozostała część gminy charakteryzuje się w przeważającej części krajobrazem eolicznym.

Główne szlaki komunikacyjne położone są na skraju Puszczy Bydgoskiej - w północnej części gminy. Podobnie sytuacja wygląda, jeśli chodzi o obszary zurbanizowane. Największe miasto Solec Kujawski stanowiący centrum gminy z największą liczbą mieszkańców, jak i większość mniejszych miejscowości położone są w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie rzeki Wisły. Ukształtowanie terenu i materiał z jakiego zbudowane jest podłoże powoduje, że teren Puszczy Bydgoskiej w znacznej mierze jest obszarem bezodpływowym. Na terenie gminy nie występują większe ciek wodny, a opady zasilają przede wszystkim wody gruntowe. Z mniejszych cieków wodnych na terenie gminy można wyróżnić Strugę Otorowską, Strugę Młyńską i Strugę Solecką oraz system rowów melioracyjnych znajdujących się na terenach położonych w pobliżu Wisły: Rów Solecki, Kanał Przyłubie, Kanał Łęgnowo. Niektóre z cieków wodnych w przeszłości wykorzystywane do napędzania młynów wodnych obecnie zasilają okoliczne stawy. Największym systemem stawów są stawy hodowlane w Makowiskach. W południowej części gminy znajdują

się podmokłe łąki - największy kompleks w okolicach Chrośnej o nazwie Studzenieckie Łąki. W Puszczy Bydgoskiej można również napotkać na zagłębienia torfowiskowe jako pozostałości po dawnych oczkach wodnych.

Do większych przedsiębiorstw na terenie gminy należą m.in. Solbet Sp. z o.o. (największy w Polsce producent betonu komórkowego), Fabryka Autobusów Solbus Sp. z o.o., KMW Engineering (produkcja systemów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych), P.P.H.U. „Autos” (dystrybutor części do pojazdów ciężarowych), P.W.P.U. Granit (jedna z większych firm kamieniarskich w Polsce), Pasaco Sp. z o.o. (produkcja papierów powlekanych), Drobex Sp. z o.o., Ortis S.A.

W południowo-wschodniej części Solca Kujawskiego położony jest Park Przemysłowy. Działają w nim firmy z branży metalowej, tworzyw sztucznych, kamienia naturalnego, papierów powlekanych, produkcji mebli, przemysłu motoryzacyjnego, logistyki i usług.

Solec Kujawski jest bezpośrednio skomunikowany z drogą krajową S10 (Szczecin-Warszawa). Odległość od autostrady A1 wynosi 30 km, od drogi S5 20 km. Przez miasto przebiega również linia kolejowa nr 18 relacji Piła - Bydgoszcz - Toruń - Warszawa. Najbliższy port lotniczy znajduje się w Bydgoszczy, w odległości 18 km.

Gmina Solec Kujawski jest dobrze skomunikowana z dwoma największymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego. Położenie w niewielkiej odległości od obydwu z nich stwarza dogodne warunki do rozwoju.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawę prawną opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, z 2018 r.), która mówi o obowiązku sporządzania przez samorzady wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, na okres czterech lat programu opieki nad zabytkami.

Art. 87 ust. 2 cytowanej ustawy wyznacza cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju
2. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Dla realizacji wskazanych celów program określa zasady dotyczące finansowania i inicjowania działań ochronnych w stosunku do środowiska kulturowego, w skład którego wchodzi obiekty zabytkowe oraz tereny archeologiczne na obszarze gminy Solec Kujawski. Jednocześnie nakłada następujące obowiązki i uprawnienia:

1. uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19);
2. uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 20);
3. prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4);

4. przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i 2);
5. sporządzania przez burmistrza gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1);
6. obowiązek przyjęcia przez radę gminy gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 3);
7. sporządzenia i przedstawienia radzie gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87 ust. 5);

2.1. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Ochronę dziedzictwa kulturowego oraz opiekę nad zabytkami w Polsce reguluje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która nakłada na państwo i obywateli obowiązek ochrony zabytków, co zostało zawarte w:

- art. 5 Konstytucji RP, określającym dziedzictwo narodowe jako wartość strzeżoną przez państwo polskie;
- art. 6 ust. 1 Konstytucji RP mówiącym, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będących źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju;
- art. 85 Konstytucji RP stanowiącym, że każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.

W świetle ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami opieka sprawowana jest przez właściciela lub posiadacza i polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

1. naukowego badania i dokumentowania zabytku;
2. prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
3. zabezpieczenia zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;

4. korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
5. popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ponadto ustawa definiuje m.in. podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony. Bez względu na stan zachowania ochronie podlegają:

1. zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
2. zabytki ruchome będące, w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z 2013 r. poz. 829),

- f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodziełami oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
3. zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej (art. 6 ust. 2).

Ustawa określa także sposób i formy ochrony zabytków, którymi są:

- 1. wpis do rejestru zabytków,
 - 1a. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 2. uznanie za Pomnik Historii,
- 3. utworzenie parku kulturowego,
- 4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 16 ustawy:

- 1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.
 - 1a. Rada gminy ogłasza w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu prac nad utworzeniem parku kulturowego, określając formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących projektu uchwały o utworzeniu parku kulturowego, nie krótszy jednak niż 21 dni od dnia ogłoszenia.

2. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.
3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.
4. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.
5. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony.
6. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 18:

1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji [...] strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. W [...] planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:
 - 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
 - 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

W myśl art. 19:

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
 - 3) parków kulturowych.
- 1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
- 1b. W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:
 - 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków
 - 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.
2. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.
3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20 stanowi, że projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu

z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W art. 21 zapisano, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Według art. 22 ust. 4 wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy.

Ustawa definiuje obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Do obowiązków gminy należy m.in.:

- sporządzenie gminnego programu opieki nad zabytkami (Art. 87);
- sporządzenie gminnego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, opracowanego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 sierpnia 2004 roku.

W art. 81 wskazano możliwość uzyskania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, ale także przy zabytkach ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.
2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Szczegółowo określono obowiązki gminy w stosunku do obiektów zabytkowych objętych ochroną, których gmina jest właścicielem lub posiadaczem. Są one zawarte w art. 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71, 72 ww. ustawy.

Wzmiankowany wyżej art. 87 ustawy określa obowiązek gminy dotyczący sporządzenia i uchwalenia gminnego programu opieki nad zabytkami:

- program powinien być opracowany na okres 4 lat;
- program służy celom określonym w ustawie (wymienionym w rozdz. 2 niniejszego opracowania);
- program ogłoszony jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;
- z realizacji programu wójt, burmistrz, prezydent miasta sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Ustawa o samorządzie gminnym określa zadania własne gminy. Należą do nich zadania obejmujące m.in. następujące kwestie:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- gminnych mostów, dróg, ulic, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki;
- cmentarzy gminnych;
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- promocji gminy.

Przy sporządzaniu programu wzięto pod uwagę również następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1073.);
- ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. , poz. 290 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. Z 2015 r. poz.1651 z późn. zm.),

- ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. Z 2015 r. poz.1774 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz.U. 2012 poz. 406 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 1817 z późn. zm.).

2.2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

STRATEGICZNE CELE POLITYKI PAŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Rządowymi dokumentami tworzącymi ramę do mecenatu oraz nowoczesnej polityki względem materialnej poprawy stanu zabytków są:

1. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2014 oraz jej uzupełnienie na lata 2004-2020

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 została przyjęta przez Rząd RP 21 września 2004 r. Zakres Strategii został podporządkowany głównie regionom, jako podstawowym jednostkom podziału terytorialnego. Metodologia dokumentów strategicznych wchodzących w skład Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 zobowiązuje Ministra Kultury do wydłużenia horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Kultury do 2020 roku. Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, bazując na przyjętej przez Radę Ministrów 21 września Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, rozszerza jej zakres do roku 2020.

Przyjęte dokumenty wyznaczają cel strategiczny oraz cele cząstkowe dla strategii rozwoju kultury w regionach. Celem strategicznym jest zrównoważony rozwój i wspieranie kultury w regionach. Natomiast cele cząstkowe stanowią między innymi:

- wzrost efektywności zarządzania strefą kultury,
- zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury,

- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
- wzrost udziału kultury w PKB,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury,
- wzrost uczestnictwa w kulturze,
- rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych,
- efektywna promocja twórczości,
- promocja polskiej kultury za granicą,
- ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem,
- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
- rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fotografia).

Cele cząstkowe realizowane będą w ramach pięciu obszarów priorytetowych:

- Czytelnictwo i sektor książki NPK Promocja czytelnictwa i rozwój sektora książki
- Dziedzictwo kulturowe NPK Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego
- Instytucje artystyczne i promocja twórczości NPK Rozwój instytucji artystycznych
- Szkolnictwo artystyczne i promocja młodych twórców - NPK Wspierania debiutów i rozwoju szkół artystycznych
- Sztuka współczesna NPK Znaki Czasu

II. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017

Celem głównym krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego oraz ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Jest on wdrażany przez trzy cele szczegółowe:

- Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce, tj. uporządkowanie i ujednolicenie stanu wiedzy o zasobie zabytków w Polsce polegające na sporządzeniu kompleksowego raportu o stanie

zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C), uporządkowaniu rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C) (usunięcie „martwych wpisów”), opracowaniu diagnozy stanu zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych;

- Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków, tj. podniesienie jakości zarządzania zabytkami i zarządzania procesami ochrony zabytków wraz z podniesieniem jakości procesów decyzyjnych w administracji dotyczących ochrony zabytków;
- Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji, tj. zwiększanie dostępu do dziedzictwa i jego aktywna promocja.

W trakcie opracowania niniejszego programu, trwają prace nad *Krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2018-2021*.

III. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 r.

Uchwałą nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r. Rada Ministrów określiła koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 roku, która będzie realizowana poprzez realizację celów szczegółowych:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
- Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Solec Kujawski wykazuje zgodność, zarówno z programami o charakterze wojewódzkim, jak i powiatowym, a w szczególności z następującymi programami strategicznymi i ich celami:

I. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 roku (załącznik do uchwały nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.)

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązany jest do uchwalenia strategii rozwoju województwa. Aktualnie obowiązująca na terenie województwa kujawsko-pomorskiego Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. określa kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju województwa. Wytyczne ze Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. stanowią podstawę konstrukcji planu zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu stają się one czynnikiem determinującym również zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Misja województwa w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. została określona słowami: Kujawsko-Pomorskie - człowiek, rodzina, społeczeństwo.

Strategia wyznaczyła w tym celu cztery priorytety będące najważniejszą i najpilniejszą do realizacji “potrzebą rozwojową” województwa:

1. Konkurencyjna gospodarka
2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast
3. Silna metropolia
4. Nowoczesne społeczeństwo

Określono również osiem celów strategicznych, które realizujące potrzeby zidentyfikowane w ramach priorytetów rozwoju:

1. Gospodarka i miejsca pracy
2. Dostępność i spójność
3. Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
4. Innowacyjność
5. Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
6. Bezpieczeństwo
7. Sprawne zarządzanie
8. Tożsamość i dziedzictwo

Ponadto w treści Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. określony został program strategiczny “Spójność” będący jednym z trzech pakietów programów strategicznych niezbędnych do wdrożenia dla osiągnięcia celów Strategii. W ramach programu strategicznego określono zagadnienia, które powinny zostać objęte programem opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego:

- zachowanie dziedzictwa materialnego
- zachowanie dziedzictwa niematerialnego
- kultywowanie tradycji regionalnych
- wzrost świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego
- określenie warunków wykorzystania obiektów cennych kulturowo na potrzeby rozwoju społecznego i gospodarczego

Najbardziej bezpośredni wpływ na opiekę nad zabytkami ma cel strategiczny **Tożsamość i dziedzictwo**, którego główną ideą działań jest zbudowanie identyfikacji regionalnej mieszkańców oraz rozpoznawalnego i pozytywnie postrzeganego wizerunku województwa na zewnątrz.

Realizacja celu ma nastąpić poprzez:

1. Budowę tożsamości regionalnej województwa
2. Zachowanie oraz promocję dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu
3. Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa
4. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym
5. Promocję marki województwa

a także poprzez zidentyfikowane już przedsięwzięcia:

1. Podjęcie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o województwie wśród jego mieszkańców
2. Rozwój projektu Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej
3. Rozbudowa gmachu Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu z instalacją służącą do odkwaszania papieru
4. Modernizacja i rozbudowa gmachu Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy
5. Opracowanie zgodnych z podstawą programową materiałów z zakresu edukacji regionalnej dla przedszkoli, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa kujawsko-pomorskiego
6. Rozbudowa i remont gmachu Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy
7. Utworzenie Muzeum Ziemi Kujawsko-Pomorskiej w Bydgoszczy
8. Utworzenie Muzeum Powstania Wielkopolskiego w Bydgoszczy
9. Utworzenie Muzeum Kina Niemego w Lipnie
10. Utworzenie Muzeum Wojny Polsko-Sowieckiej 1920 roku we Włocławku
11. Utworzenie Muzeum Jazdy Polskiej w Grudziądzu
12. Utworzenie Muzeum Chleba w Spichlerzu w Grudziądzu

13. Utworzenie Muzeum Wsi Dobrzyńskiej w gminie Brzuze
14. Utworzenie Muzeum Ziemiaństwa w Nawrze
15. Utworzenie Muzeum Portu na Wiśle w Toruniu
16. Rozwój Muzeum Wodociągów w Bydgoszczy
17. Rozwój Muzeum Techniki i Inżynierii Komunalnej Torunia
18. Budowa nowego gmachu głównego Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku
19. Realizacja muzeum – interaktywnego centrum edukacji historycznej i regionalnej w Kruszwicy
20. Rewitalizacja, adaptacja i rozbudowa gmachu głównego Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
21. Realizacja projektu badań archeologiczno-architektonicznych w miejscu dawnego grodziska i zamku w Bydgoszczy, zakończonych organizacją rezerwatu archeologicznego z pawilonem muzealnym
22. Rozbudowa Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce 65
23. Rozbudowa Ośrodka Chopinowskiego w Szafarni
24. „Europejski Szlak Megalitów” – rozwój Parku Kulturowego Wietrzychowice
25. Powołanie Regionalnego Centrum Zarządzania Informacją o Kulturze
26. Wykreowanie flagowych wydarzeń kulturalnych regionu
27. Budowa wielofunkcyjnego obiektu (łąającego funkcje kultury, wystawiennicze, konferencyjne i dydaktyczne) na Placu Teatralnym w Bydgoszczy
28. Utworzenie Teatru Kameralnego w Bydgoszczy
29. Rozbudowa i modernizacja Teatru Polskiego w Bydgoszczy
30. Budowa sali widowiskowej we Włocławku
31. Budowa sali widowiskowej w Grudziądzu łącząca funkcje targowo-wystawiennicze i sportowo-widowiskowe
32. Rozwój Teatru Muzycznego w Toruniu
33. Podjęcie działań na rzecz budowy marki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego
34. Wsparcie działań na rzecz ochrony i promocji Zespołu Staromiejskiego w Toruniu, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

35. Wzmocnienie instytucjonalne i rozwój nowych funkcji centrum kulturowo-kongresowego na Jordankach w Toruniu
36. Rewitalizacja XIX-wiecznego pierścienia fortecznego Twierdzy Toruń
37. Kontynuacja adaptacji historycznej fabryki Weesego na cele „Muzeum Toruńskiego Piernika” jako Oddziału Muzeum Okręgowego w Toruniu

II. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego)

Zasady kształtowania przestrzeni oraz kierunki zagospodarowania dla terenów wchodzących w skład administracyjnych granic województwa Kujawsko-Pomorskiego określone zostały w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwalonym Uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.

Obecnie trwają prace nad nowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, który jest w fazie projektu przyjętego w drodze uchwały nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2018 r.

Podstawowym celem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wg wskazanego powyżej dokumentu jest „Zbudowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”.

Zostały także określone trzy cele szczegółowe, z których jeden bezpośrednio odnosi się do dziedzictwa kulturowego:

“Zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym”.

Zauważono poprawę stanu krajobrazu i środowiska naturalnego, wskazując jednocześnie na potrzebę poprawy warunków życia mieszkańców oraz infrastruktury technicznej. Określono

również zasady, które powinny być spełnione w celu zachowania dziedzictwa kulturowego regionu:

- zachowanie dziedzictwa kulturowego w stanie umożliwiającym jego przetrwanie dla przyszłych pokoleń
- harmonijne kształtowanie krajobrazu kulturowego
- dbałość o integralność zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych

Określono również kierunki działań związane z rozwojem i kształtowaniem sieci osadniczej, a wśród nich znalazły się również zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego polegające na rewaloryzacji zabytkowych układów urbanistycznych, ograniczeniu ruchu samochodowego z centrów największych miast oraz konserwacji i turystycznym wykorzystaniu ruin zamków. Kontynuowane są również działania związane z zachowaniem dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, szczególnie poprzez ochronę obszarów o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego i kulturowego: brzesko-radziejowskiego, doliny Drwęcy, doliny Osy, doliny Wisły, górznieńskiego, kcyńsko-żnińskiego, koronowskiego, krajeńskiego, mogileńskiego, nadgoplańskiego, ryńsko-ostrowickiego, rypińsko-zbójeńskiego, skępsko-lipnowskiego i tucholskiego, ochronę terenów związanych z osadnictwem holenderskim w dolinie Wisły, ochronę zasobów średniowiecznej urbanistyki i architektury obronnej szczególnie na Ziemi Chełmińskiej oraz ochronę dziedzictwa kulturowego związanego z początkami Państwa Polskiego w Inowrocławiu, Kościelcu Kujawskim, Kruszwicy, Mogilnie, Strzelnie i Kałdusie. Ponadto postuluje się konserwację zespołów fortyfikacyjnych w Grudziądzu, Chełmnie i Toruniu, zabytkowych obiektów sakralnych i zespołów dworsko-pałacowych, utworzenie nowych parków kulturowych i zachowanie historycznych panoram głównie miejscowości położonych nad Wisłą.

III. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 (uchwała nr XXXI/518/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r.)

Głównym zamierzeniem „Programu opieki nad zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020” jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,

służących polepszeniu stanu zachowania zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa Kujawsko-Pomorskiego. Celem działania Samorządu Województwa jest zharmonizowanie polityki ochrony przestrzeni kulturowej z polityką rozwoju regionalnego i strategią zrównoważonego zagospodarowania województwa. Prowadzenie spójnej polityki i zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego oraz współdziałanie wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego w województwie z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi, posiadaczami i użytkownikami zabytków umożliwi osiągnięcie wyznaczonych celów i zamierzeń określonych w dokumencie programowym.

„Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020” stanowi kontynuację "Programu opieki nad zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2013-2016". Realizacja wcześniejszych programów wykazuje, iż dzięki dotacjom z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz wysiłkowi właścicieli coraz więcej obiektów zabytkowych zostaje poddanych pracom remontowym i konserwatorskim, stając się wyróżnikami przestrzennymi w lokalnym krajobrazie.

Program został opracowany w celu wdrożenia zapisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) oraz Ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 poz. 1595). Ustawa wprowadza obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami na szczeblu gminnym, powiatowym oraz wojewódzkim. Zgodnie z art. 87 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy Zarząd Województwa sporządza na okres 4 lat wojewódzki program opieki nad zabytkami. Po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków program przyjmuje Sejmik Województwa. Co dwa lata Zarząd sporządza sprawozdanie z jego realizacji, które przedstawia Sejmikowi Województwa.

Szczegółowe cele programu opieki nad zabytkami, zostały określone w art. 87 ust. 2 ustawy i należą do nich:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami wynikającymi z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- wzmocnienie ochrony i opieki nad materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków poprzez zahamowanie procesów ich degradacji, a w dalszej kolejności poprawa stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków i krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych w celu wyeliminowania sytuacji konfliktowych związanych z wykorzystaniem zabytków oraz dla zapewnienia zabytkom należytej opieki oraz określenia sposobów udostępnienia dóbr kultury narodowej, będących ich własnością, a także wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

IV. Program Rozwoju Powiatu Bydgoskiego na lata 2017-2023 (uchwała nr 173/XXII/16 Rady powiatu Bydgoskiego z dnia 24 listopada 2016 r.)

Program Rozwoju Powiatu Bydgoskiego to najważniejszy dokument programowy, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Głównym celem strategii jest stworzenie podstaw planu rozwoju powiatu bydgoskiego w okresie 2017–2023. Wskazuje dalekosiężne, ale jednocześnie możliwe do zrealizowania cele rozwojowe, którymi są:

1. Rozwój infrastruktury transportowej
2. Rozwój usług społecznych
3. Rozwój turystyki
4. Wzmocnienie współpracy i działań JST

Realizacja tych zamierzeń ma pomóc zrealizować cel strategiczny, którym jest Przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bydgoskiego.

Jest to dokument pomocny przy realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju regionu, dążeniu do osiągnięcia celów w perspektywie długofalowej. W celu wskazania szczegółowych zadań do realizacji ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz źródeł finansowania należy stworzyć właściwe dokumenty wykonawcze.

Konieczność stworzenia nowej strategii wynika przede wszystkim z dostosowania zapisów dokumentu do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, do zmian w sytuacji prawnej. Kluczowa jest także zmiana paradygmatu terytorialnej polityki rozwoju wraz z rozpoczęciem nowej perspektywy budżetowej.

Prezentowany dokument jest budowany w oparciu o zaangażowanie społeczności lokalnej, w tym poprzez konsultacje społeczne. Do udziału w spotkaniach zostali zaproszeni przedstawiciele samorządu, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Doświadczenia i wnioski wypracowane podczas konsultacji miały na celu otwarcie dyskusji na temat kierunków rozwoju powiatu bydgoskiego, wytyczenie wizji, celów, a także zaproponowanie konkretnych rozwiązań. Proces tworzenia zapisów strategicznych wsparty był również rzetelnymi analizami oraz sugestiami napływającymi od partnerów społecznych, przedstawicieli władz, a także ekspertów poszczególnych dziedzin społeczno-gospodarczych.

Dzięki zaangażowaniu w proces budowy Strategii rozwoju powiatu bydgoskiego społeczności lokalnej i funkcjonujących w jej granicach podmiotów, dokument ten wyraża interes publiczny postrzegany przede wszystkim z poziomu lokalnego. Problematyka regionu jest rozważana w zakresie spójności z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

V. Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Bydgoskiego na lata 2017-2020 (uchwała nr 224/XXVIII/17 Rady powiatu Bydgoskiego z dnia 22 czerwca 2017 r.)

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Bydgoskiego na lata 2017-2020 został opracowany w celu realizacji zapisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2014 poz. 1446 z późn. zm.), która to zobowiązuje samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne do sporządzenia na okres czterech lat programu opieki nad zabytkami.

Dokument został opracowany jako pomoc w aktywnym zarządzaniu dziedzictwem kulturowym powiatu. Nacisk został położony na działania o charakterze społecznym i edukacyjnym wśród lokalnej społeczności, co z kolei ma się przełożyć na zachowanie i poprawę środowiska kulturowego.

Szczegółowe cele powiatowego programu opieki nad zabytkami zostały zawarte w art. 87 ust. 2 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i sprowadzają się do poprawy stanu dziedzictwa kulturowego oraz utrzymania walorów krajobrazu kulturowego poprzez prowadzenie działań o charakterze organizacyjnym i finansowym oraz włączenie zabytków w rozwój gospodarczy i społeczny powiatu.

2.4. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

I. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+)

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+) stanowi plan rozwoju w myśl art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

Przepisem, który w sposób ogólny wskazuje możliwość planowania i programowania rozwoju, jest art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), zgodnie z którym, do właściwości rady gminy należy uchwalanie programów gospodarczych.

Strategia powstała z inicjatywy władz samorządowych w celu prowadzenia zaplanowanej i efektywnej polityki zarządzania obszarem gminy. Celem głównym opracowania Strategii było opracowanie dokumentu operacyjnego, służącego jako narzędzie do wdrożenia wizji rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski. Główną przesłanką prac nad nową Strategią była konieczność aktualizacji obowiązującej strategii opracowanej w 2006 r. Dotychczas obowiązującym dokumentem strategicznym wyznaczającym wizję rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski była bowiem Strategia rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2006-2013, której celem był „Dynamiczny i zrównoważony rozwój zbliżający gminę do standardów Unii Europejskiej”.

Zasadniczym argumentem przemawiającym za stworzeniem Strategii była również konieczność dostosowania jej celów i działań do nowej polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Konieczność aktualizacji Strategii wynikała również z potrzeby dostosowania celów rozwojowych Miasta i Gminy do celów regionalnych programów rozwojowych. Prace związane z opracowaniem Strategii były prowadzone z lokalnymi liderami, którzy zostali włączeni do zespołu na podstawie ich:

- reprezentatywności
- posiadanego doświadczenia
- wiedzy

Warsztaty odbywały się na zasadzie burzy mózgów, a nad całością kierował moderator, którego zadaniem było m.in. rozstrzygnięcie sporów, ponieważ decyzje zapadały na zasadzie konsensusu. Strategia rozwoju opracowywana była wg metody MAPS - Metoda Aktywnego Planowania Strategii, która przewiduje cztery etapy planowania strategicznego

1. analiza problemów
2. analiza celów
3. przegląd planowania strategii
4. harmonogram działań

II. Gminny program rewitalizacji Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023

Uchwałą nr XLIV/366/18 z dnia 24 maja 2018 r. Rada Miejska w Solcu Kujawskim przyjęła Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023. Dokument stanowi wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczącym gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzających do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowym z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez Gminę.

Celem dokumentu jest wskazanie obszarów zdegradowanych oraz wskazanie konkretnych przedsięwzięć prowadzących do ich likwidacji. Działania te wiążą się z różnymi innymi zamierzeniami ujętymi w następujących dokumentach:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+)
- Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023 (+)
- Lokalny Program Rewitalizacji Solca Kujawskiego na lata 2010-2015
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Solec Kujawski
- Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Trzy Doliny" na lata 2014-2020
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

W ramach działań rewitalizacyjnych zdefiniowano obszar zdegradowany i obszar przeznaczony do rewitalizacji, którym jest jednostka Staromiejskie Centrum. Zdefiniowano problemy takie jak:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa
- niezadowolająca aktywność gospodarcza oraz wysokie bezrobocie
- postępująca degradacja zabudowy mieszkaniowej oraz zły stan przestrzeni publicznej

Obszar ten powinien pełnić funkcje reprezentacyjne oraz tworzyć razem z pobliskim Jura Parkiem i parkiem linowym kompleksowy produkt turystyczny miasta, aktywizujący społeczeństwo i prowadzący do wzrostu przedsiębiorczości. Ważną rolę w procesie rewitalizacji mogą tutaj odgrywać instytucje kultury. Należałoby także wykorzystać pustostany zlokalizowane w centrum do nadania im nowych funkcji (szczególnie niewykorzystanymi budynkami są kamienice przy Placu Jana Pawła II 4 oraz przy ul. Kościuszki 12). Kolejnym rozwiązaniem jest ożywienie nadbrzeża Wisły i zwrócenie miasta do rzeki. Nie bez znaczenia jest tutaj planowana przeprawa promowa. Kluczowym aspektem w procesie rewitalizacji jest wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych mogących pobudzić aktywność mieszkańców, proponujących wsparcie dla osób potrzebujących, starszych oraz przedsiębiorczości.

Przyjęto dwa cele rewitalizacji:

1. Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób starszych oraz osób o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej
2. Przekształcenie przestrzeni na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej

oraz towarzyszące im kierunki działań:

- Integracja i aktywizacja osób starszych oraz rozwój usług opiekuńczych
- Integracja i aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym
- Adaptacja infrastruktury do potrzeb realizacji przedsięwzięć społecznych i gospodarczych

Wśród dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymienić można również zagospodarowanie Osiedla Robotnicza, stworzenie stref zieleni przy ul. 23 Stycznia, strefy rekreacyjnej na skwerze dr Henryka Jordana oraz termomodernizacja budynków użyteczności społecznej.

III. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Solec Kujawski

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, w oparciu o który prowadzona jest polityka i strategia działań w sferze zagospodarowania przestrzennego, społeczno-gospodarczego oraz ekologicznego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec Kujawski została przyjęta Uchwałą nr XVI/138/08 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 27 czerwca 2008 r. Uchwałą nr VI/51/15 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 12 czerwca 2015 r. wprowadzono zmiany do Studium związane z budową linii elektromagnetycznej Jasiniec-Pątnów.

Dokument jest podstawą koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, powinien być także podstawą koordynacji wszystkich decyzji i przedsięwzięć realizacyjnych samorządu w zakresie gospodarki przestrzennej gminy. Odgrywa także rolę

w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej jako środek informacji o możliwościach i ograniczeniach w odniesieniu do poszczególnych obszarów.

W rozdziale IV. przedstawiono cel rozwoju gminy, którym jest “sukcesywny wzrost jakości życia jego mieszkańców oraz wzmocnienie znaczenia miasta w obszarze aglomeracji bydgosko-toruńskiej jako ośrodka usługowo-produkcyjnego, przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego”. Zamierzenia te mają być zrealizowane poprzez osiągnięcie celów szczegółowych, wśród których jest promocja walorów turystyczno-krajoznawczych doliny Wisły i Puszczy Bydgoskiej z rozwojem bazy obsługi, ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz zaktualizowanie rejestru zabytków oraz stworzenie realnego programu ochrony dóbr kultury.

W rozdziale IV. drugiego tomu przedstawiono kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, którymi w zakresie turystyki są:

- rozwój krajoznawstwa oraz turystyki kwalifikowanej na bazie walorów krajobrazowych doliny Wisły i kompleksu leśnego Puszczy Bydgoskiej
- wykorzystanie istniejących znakowanych szlaków pieszych oraz wytrasowanie nowych do rozwoju turystyki rowerowej
- rozwój gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejącej zabudowy we wsiach Chrośna i Przyłubie
- możliwość adaptacji byłych siedlisk na cele letniskowe oraz lokalizowanie usług turystyczno-rekreacyjnych we wsi Chrośna
- kompleksowe zagospodarowanie odcinka Europejskiego Szlaku Dalekobieżnego E11
- możliwość wykorzystania terenów w strefie specjalnej na funkcje zieleni izolacyjnej, rekreacyjnej i sportu

W ramach polityki przestrzennej dla obszaru Śródmieścia obejmującego tereny podlegające ochronie konserwatorskiej (strefy A oraz częściowo B i W) ustala się m.in. podnoszenie walorów architektoniczno-użytkowych zabudowy przewidzianej do zachowania oraz kontynuowanie przekształceń zabudowy staromiejskiej (przy zachowaniu wymogów ochrony konserwatorskiej) w celu zwiększenia intensywności zabudowy, poprawy struktury funkcjonalnej, standardów techniczno-użytkowych i estetyki śródmieścia. Dla wsi Przyłubie ustala się m.in.

zachowanie istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania, przy uwzględnieniu wymogów strefy B ochrony konserwatorskiej.

Na terenie miasta i gminy Solec Kujawski wytyczono cztery strefy ochrony konserwatorskiej.

Strefa A pełnej ochrony konserwatorskiej obejmująca swoim zasięgiem zespoły kościelne i dworsko-parkowe.

W jej obrębie nakazuje się:

- naukowe badanie i dokumentowanie zabytków
- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku
- zabezpieczenie i utrzymanie zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie
- korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytku oraz jego znaczenia dla historii i kultury

oraz wymaga się uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na dokonywanie

- wszelkich działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku
- zmian podziału własnościowego i geodezyjnego

Strefa B ochrony konserwatorskiej, która obejmuje zespoły wiejskie, zespół folwarczny i zabudowę leśniczówek, cmentarz parafialny oraz nieczynne cmentarze ewangelickie.

W jej obrębie nakazuje się powiadomienie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków podczas:

- dokonywania wszelkich działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu obiektów zabytkowych
- lokalizowania nowych obiektów
- dokonywania zmian podziału geodezyjnego lub innych zmian mających wpływ na ukształtowany historycznie układ zabudowy lub innych obiektów położonych w strefie, w tym małej architektury i innych obiektów budowlanych oraz istniejących drzew

Strefa E ochrony ekspozycji, która zabezpiecza ekspozycję zespołu staromiejskiego Solca Kujawskiego.

Strefa W ochrony archeologicznej obejmująca swoim zasięgiem tereny rozpoznane pod względem archeologicznym, czyli cały obszar gminy i miasta Solec Kujawski.

Większość zabytków zlokalizowana na terenie miasta i gminy Solec Kujawski objęta jest strefami ochrony konserwatorskiej. Te obiekty, które znajdują się poza nimi wymagają, aby wszelkie prace remontowe, adaptacyjne i rozbiórkowe uzgadniane były z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wskazane jest również, aby nowa zabudowa była dostosowana do historycznej pod względem gabarytów, kompozycji bryły, elewacji i dachów.

Przyjęto również następujące działania dla ochrony posiadanych dóbr kultury:

- Utworzenie kompletnej ewidencji obiektów (architektury, zabytków techniki, krajobrazów komponowanych, obiektów archeologicznych), o znacznych walorach zabytkowych.
- Wnioskowanie tworzenia stref ochrony konserwatorskiej przy ścisłej współpracy z państwową Służbą Ochrony Zabytków.
- Czynne wspieranie przez Urząd Gminy działań zmierzających do utrzymania lub przywrócenia jak najlepszego stanu terenom i obiektom o wysokiej wartości kulturowej lub zabytkowej wskazanym przez instytucje powołane do opieki nad zabytkami na danym terenie.
- Tworzenie planów rozbudowy infrastruktury w oparciu o konsultacje i opinie instytucji powołanych do opieki nad zabytkami na danym terenie.
- Harmonijne wkomponowywanie w krajobraz obiektów nowych, a niezbędnych (zwłaszcza związanych ze strefa gospodarczą i użyteczności publicznej) znacznie odbiegających od modelu zabudowy tradycyjnej.
- Kontynuacja form zabudowy tradycyjnej w zabudowie współczesnej.
- Unikanie zabudowy wielkogabarytowej w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów i zespołów zabytkowych.
- Tworzenie neutralnych pasów zieleni (filtrów) wokół zespołów o szczególnej wartości w oparciu o wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej.

- Zharmonizowanie tzw. małej architektury z istniejącymi formami zabudowy oraz prawidłowe wkomponowanie poszczególnych obiektów w obszary o dużych walorach krajobrazowo-kulturowych.
- Przeciwdziałanie samowoli budowlanej.

IV. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego na obszarze Miasta i Gminy Solec Kujawski

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (M.P.Z.P.) stanowi podstawę planowania przestrzennego na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski. Ustanawia przepisy powszechnie obowiązujące, będące podstawą wydawania decyzji administracyjnych.

Sporządzone zostały dla poszczególnych obszarów gminy, zatwierdzone uchwałami:

- Uchwała numer XI/72/95 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 23 czerwca 1995 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Solca Kujawskiego dotyczącej części działki nr 740/4 położonej przy ulicy Powstańców.
- Uchwała numer XXXII/186/97 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 4 lipca 1997 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec Kujawski.
- Uchwała numer XXXIV/189/97 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 września 1997 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Solca Kujawskiego.
- Uchwała numer XXXIV/190/97 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 września 1997 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przemysłu, rzemiosła, usług i handlu z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej obejmującego działkę nr 261 przy ul. Błonie w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XXXIV/191/97 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 września 1997 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu rzemiosła i usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej obejmującego działki nr 911/5, 911/7, 911/8, 911/13 i 911/14 przy ulicy Leśnej w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer IV/16/98 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 22 grudnia 1998 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowo-rzemieślniczej w Solcu Kujawskim.

- Uchwała numer IV/17/98 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 22 grudnia 1998 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usług rzemieślniczych ul. Średnia, Solec Kujawski.
- Uchwała numer VI/49/99 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 marca 1999 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Solca Kujawskiego.
- Uchwała numer XII/92/99 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 10 listopada 1999 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Solca Kujawskiego dotyczącej powiększenia istniejącego cmentarza.
- Uchwała numer XIII/102/99 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 grudnia 1999 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowo-rzemieślniczej w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XXII/158/2000 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 8 grudnia 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów usługowych, produkcyjno-składowych i mieszkaniowych położonych w rejonie skrzyżowania ulicy Leśnej i linii kolejowej Bydgoszcz-Toruń.
- Uchwała numer XXIV/178/2001 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 16 lutego 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowo-usługowej, wieś Otorowo, Gmina Solec Kujawski.
- Uchwała numer XXVI/203/2001 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej, składów, magazynów, wieś Makowiska - Wypaleniska, gm. Solec Kujawski.
- Uchwała numer XXVI/204/2001 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy usługowej i rekreacyjno-sportowej w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer IV/20/2002 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów usługowych na części działek nr 922/10 i 922/11 oraz działkach nr 919/1, 922/12 i 922/13 w Solcu Kujawskim.

- Uchwała numer XI/75/2003 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część terenów Radiowego Centrum Nadawczego Pierwszego Programu Polskiego Radia S.A. we wsi Przyłubie.
- Uchwała numer XIX/128/2004 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 24 września 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych i handlu obejmującego obszar działek nr 224/1, 224/4, 225, 228, 230/4, 230/5, 231/1-5, 232 i 233 we wsi Otorowo, Gmina Solec Kujawski.
- Uchwała numer XIX/129/2004 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 24 września 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren działki nr 345 przy ulicy Ogrodowej w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XXIII/164/2005 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Solcu Kujawskim w rejonie ulic Tartacznej, Toruńskiej i Lipowej.
- Uchwała numer XXXIV/232/2006 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z usługami towarzyszącymi w rejonie ulic: Kujawska, Tartaczna, Lipowa, Młyńska, Topolowa w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XIII/102/08 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Strumykowa" w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XVVIII/148/08 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 28 sierpnia 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów usługowych w rejonie ulic: Leśnej, Powstańców i Garbary w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XXXVII/287/10 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usług, przemysłu i składów, położonego w Solcu Kujawskim wzdłuż północnej strony drogi Bydgoszcz-Toruń.

- Uchwała numer XXXV/274/10 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 25 marca 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Solcu Kujawskim ograniczony od północy linią kolejową Piła-Bydgoszcz-Toruń-Warszawa (dz. nr 1163), od zachodu ulicą Kujawską (dz. nr 1094) i granicami działek nr: 1039, 1038, 1037, 1036/2, 1048, 1050, 1051, 1073/3, od południa granicami działek nr: 1072/1, 1071/1, 1068/2, drogą krajową nr 10 (dz. nr 992/1), od wschodu granicami działek nr: 1131, 1130, 1029, 1115/1, 1115/2, 1114, 1110, 1095/10, 1095/13, 1095/5, 1095/8, 1095/7.
- Uchwała numer XXXVIII/292/10 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Toruńska, Tartaczna i Kujawska w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XL/315/10 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 30 września 2010 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów targowo-wystawienniczych, przemysłowo-składowych i usługowo-handlowych w Solcu Kujawskim.
- Uchwała numer XXIV/221/17 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Solec Kujawski w części obrębów geodezyjnych: Przyłubie, Wypaleniska, Makowiska, Otorowo.

W M.P.Z.P. zawarte są zapisy z m.in. zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Uwzględniono zasady ochrony i opieki nad zabytkami, a także podkreślono konieczność konsultowania zmian z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W tekście Planów uwzględniono podział na strefy ochrony konserwatorskiej, wyznaczone przez Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjmując dla nich wymogi wskazane w dokumencie Studium.

V. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktów zbrojnych i sytuacji kryzysowych

Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktów zbrojnych i sytuacji kryzysowych dla Miasta i Gminy Solec Kujawski został opracowany w 2016 r. Został on pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków i przez odpowiedni organ zarządzania kryzysowego. Dokument został opracowany w oparciu o następujące podstawy prawne:

1. Konwencja Haska o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokołem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego z dnia 14 maja 1954 r. /Dz. U. z 1957 r. nr 46, poz. 212-załącznik/.
2. Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r., (Dz. U. z dnia 7 marca 2012 r.)
3. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji. (Dz. U. z dnia 30 września 1976 r.)
4. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami /Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, z 2018 r./.
5. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych /Dz. U. nr 212 z dnia 29 września 2004 r., poz. 2153/.
6. Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej wydane przez Konferencję Episkopatu Polski z dnia 25 stycznia 1973 r.
7. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r., o stanie klęski żywiołowej /Dz. U. z 2014 r., poz. 333/.
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności /Dz. U. z 1993 r. Nr 91, poz. 421/.

VI. Uwarunkowania ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Solec Kujawski obszar chronionego krajobrazu tworzy:

Obszary chronionego krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej

Utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego Nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 r. Pokryty jednym z największych pól wydmowych w Polsce obszar w większości położony w granicach najwyższej (72-75 m n.p.m.) trasy Pradoliny Wisły. Wysokość względna wydm wynosi średnio 10-25 m i dochodzi do 30-45 m. Powierzchnię obszaru pokrywają zwarte kompleksy borów świeżych i częściowo suchych z sosną zwyczajną jako gatunkiem panującym. Omawiany obszar stanowi strefę masowego wypoczynku mieszkańców aglomeracji bydgosko-toruńskiej i pełni ważną rolę w turystyce i rekreacji. Przez obszar przebiegają liczne drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, a także linie kolejowe. Cały obszar zajmuje powierzchnię około 28100 ha i jest podzielony na dwa podobszary (część zachodnia i wschodnia). Na terenie Nadleśnictwa Solec Kujawski obszar zajmuje powierzchnię 11595 ha.

Na terenie obszaru chronionego Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej znajduje się rezerwat przyrody „Łążyn”. Został on utworzony w 2002 r. na podstawie Rozporządzenia nr 13/2002 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 stycznia 2002 r. w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych starych drzewostanów sosnowych o charakterze naturalnym, porastających wydmy śródlądowe Kotliny Toruńskiej. Przedmiotem ochrony jest fragment boru sosnowego. Powierzchnia rezerwatu wynosi 26,22 ha

Natura 2000 (europejska sieć systemu ochrony przyrody Natura 2000)

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Dolnej Wisły” (kod obszaru PLB040003) został zaliczony w lipcu 2004 roku do wykazu OSO na podstawie Dyrektywy 79/409/EWG (tzw. Dyrektywy Ptasiej). Obejmuje on powierzchnię 33.559 ha. Znajduje się w województwach kujawsko-pomorskim oraz pomorskim. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa Solec Kujawski znajduje się 423 ha w tym w stanie posiadania nadleśnictwa 22,96 ha. Przedmiotem ochrony są tu gatunki ptaków wymienione w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Dolina

stanowi teren lęgowy dla około 180 gatunków ptaków, a także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Dybowska Dolina Wisły” (kod obszaru PLH040011). Obszar obejmuje 11 km odcinek rzeki Wisły wraz z terenami zalewowymi między Dybowem a Przyłubiem i ma powierzchnię 1392 ha. Granice prawobrzeżnej części przebiegają wzdłuż wału przeciwpowodziowego, natomiast część lewobrzeżna na prawie całej długości ciągnie się wzdłuż krawędzi skarpy terasy zalewowej.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Solecka Dolina Wisły” (kod obszaru PLH040003) w grudniu 2008 roku został zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla wspólnoty (OZW). Całkowita powierzchnia obszaru wynosi około 7030 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Solec Kujawski 342 ha, nie obejmuje on jednak gruntów stanowiących własność ww. jednostki. Obszar obejmuje fragmenty doliny Wisły o długości około 49 km, między Solcem Kujawskim a Świeciem. W odróżnieniu od Dolnej Doliny Wisły (OSO) obejmuje on nie tylko trasę zalewową (międzywale), ale także fragmenty zboczy doliny Wisły. Obszar Solecka Dolina Wisły chroni 11 typów chronionych siedlisk nadrzecznych oraz związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt.

W odniesieniu do terenów gminy Solec Kujawski położonych w zasięgu wymienionych obszarów chronionego krajobrazu polityka przestrzenna w zakresie kształtowania systemu przyrodniczego i ochrony wartości przyrodniczych, powinna polegać na:

- pierwszeństwie działań odtworzeniowych i rewaloryzacyjnych historycznych elementów krajobrazu kulturowego;
- podporządkowaniu form zainwestowania do otaczającego krajobrazu;
- restauracji lub częściowym odtwarzaniu zabytkowych elementów krajobrazu;
- zachowaniu krajobrazu przyrodniczego związanego przestrzennie z historycznym założeniem urbanistycznym;
- likwidacji elementów dysharmonizujących;
- rekultywacji zniszczonych fragmentów użytków rolnych lub leśnych;
- wprowadzaniu nowych elementów krajobrazowych podnoszących estetyczne wartości terenów i podkreślających ich związek przestrzenny z historycznym założeniem urbanistycznym;

- zwiększaniu i wprowadzaniu nowych funkcji ogólnospołecznych pod warunkiem należytego zabezpieczenia wartości estetyczno-historycznych przed zniszczeniem lub zniekształceniem, przede wszystkim w odniesieniu do nieruchomości mających charakter pomników historii.

Ponadto, na terenie gminy Solec Kujawski zarejestrowane są następujące pomniki przyrody:

- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 605 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, m. Makowiska - skrzyżowanie dróg: Bydgoszcz - Toruń –Szczecin, wł. działki – osoba prywatna),
- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 606 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, m. Przyłubie, cmentarz mennonicko-ewangelicki przy drodze wojewódzkiej nr 394),
- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 607 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, m. Przyłubie, przy dawnej szkole – obecnie świetlica wiejska sołectwa Przyłubie),
- 2 dęby szypułkowe nr rejestru wojewódzkiego: 608 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, m. Przyłubie, cmentarz ewangelicki przy drodze krajowej nr 10),
- 2 dęby szypułkowe – nr rejestru wojewódzkiego: 609 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski, ul. Średnia - ROD "Bratek"),
- topola czarna – nr rejestru wojewódzkiego: 610 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski, nad brzegiem Wisły),
- 2 sosny zwyczajne - nr rejestru wojewódzkiego: 611 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski teren Osiedla Toruńskiego),
- skupisko sosny zwyczajnej - nr rejestru wojewódzkiego: 612 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski ul. Toruńska),
- skupisko sosny zwyczajnej - nr rejestru wojewódzkiego: 613 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski ul. Kujawska),
- topola biała trójwierzchołkowa – nr rejestru wojewódzkiego: 614 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski, ul. Sportowa),
- topola czarna – nr rejestru wojewódzkiego: 615 (lokalizacja: miasto Solec Kujawski, ul. Żeglarska),

- dąb szypułkowy o nazwie "Krzywy Dąb" - nr rejestru wojewódzkiego: 616 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 159h Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo – dawniej oddział 159a Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Solec Kujawski),
- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 617 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, teren zabudowań gospodarczych — oddział 161d Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo — dawniej oddział 161c Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Solec Kujawski),
- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 618 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 161h Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo – dawniej oddział 161l Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Solec Kujawski),
- dąb szypułkowy - nr rejestru wojewódzkiego: 619 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 182o Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo – dawniej oddział 182j Leśnictwa Chojnaty Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Solec Kujawski),
- 2 dęby szypułkowe - nr rejestru wojewódzkiego: 620 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 198j i 198p Leśnictwa Osiek Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo – dawniej oddział 198j Leśnictwa Jarzębiec obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo),
- 2 dęby szypułkowe - nr rejestru wojewódzkiego: 621 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 147k Leśnictwo Lesiska, obręb Zawiszyn, Nadleśnictwo Cierpiszewo)
- 2 topole białe - nr rejestru wojewódzkiego: 622 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, teren „Solbet Zremb” przy ul. Toruńskiej w Solcu Kujawskim)
- 2 dęby szypułkowe i 2 modrzewie - nr rejestru wojewódzkiego: 621 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, oddział 147j Leśnictwa Jarki Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Cierpiszewo – dawniej oddział 147k Leśnictwa Lesiska Obrębu Zawiszyn Nadleśnictwa Solec Kujawski),
- 7 głązów narzutowych nr rejestru wojewódzkiego: 849 (lokalizacja: gmina Solec Kujawski, m. Przyłubie, okolice dawnego Zakładu Kamieniarskiego, przy drodze wojewódzkiej nr 394, wł. działki – osoba prywatna).

Obowiązuje prawna ochrona i stosowanie przepisów odrębnych dla pomników przyrody.

3. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIASTA I GMINY SOLEC KUJAWSKI

3.1. Zarys historii obszaru gminy

Pierwsze ślady działalności człowieka w rejonie Solca Kujawskiego sięgają neolitu. Świadczą o tym między innymi fragmenty ceramiki znalezione w trakcie prac archeologicznych prowadzonych na tym obszarze. Kolejne znaleziska świadczące o obecności człowieka na tych terenach datowane na okres środkowej epoki kamienia, odkryto w trakcie prac archeologicznych w okolicach Otorowa i peryferii Solca Kujawskiego. W kolejnych latach znajdowano dalsze stanowiska archeologiczne z okresu mezolitu, neolitu i wczesnej epoki brązu.

Według niektórych opinii Solec Kujawski przez pewien okres był ośrodkiem handlowym o znaczeniu większym niż Bydgoszcz. Do czasu przybycia na ziemię chełmińską Krzyżaków w 1231 roku lokalizacja Solca w pobliżu wodnego szlaku handlowego umożliwiała wywóz soli pozyskiwanej na terenach ziemi kujawskiej oraz sprowadzanie bursztynu, złota i srebra. Napięte stosunki z Zakonem Krzyżackim nieco utrudniały swobodny handel morski przez Wisłę, jednak w wyniku ugody, do której doszło w 1263 roku, Solec nadal mógł cieszyć się dużym znaczeniem jako ośrodek handlowy. Prawa miejskie Solec otrzymał w 1325 roku, a tuż po nadaniu praw lokacyjnych na terenie miasta powstała parafia pw. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika. W 1327 roku za sprawą Króla Władysława Łokietka Solec stał się miastem królewskim, co w obliczu zagrożenia ze strony Krzyżaków miało zapewnić większą kontrolę nad Ziemią Kujawską. Położenie Solca na styku granic dwóch wojujących ze sobą państw powodowało częstą zmianę włodarzy ziem, na których był położony. Pomimo tego Solec rozwijał się między innymi dzięki handlowi z gdańskimi kupcami, stając się tym samym obok Bydgoszczy rywalem handlowym dla Torunia. W wyniku konfliktu polsko-krzyżackiego i wojny, która wybuchła w 1409 roku Solec został doszczętnie zniszczony i spalony. Jednak pomimo dużych strat, w wyniku sprzyjającej koniunktury, mieszkańcom miasta udało się odbudowywać jego pozycję handlową. Po okresie wojny trzynastoletniej (1454-1466) w wyniku II pokoju toruńskiego Pomorze Gdańskie i Ziemia Chełmińska powróciły we władanie Polski, dzięki czemu Solec przestał być miastem granicznym. Pod koniec XVI wieku na tereny Solca sprowadzeni zostali holenderscy Mennonici, którzy dzięki swoim umiejętnościom przekształcali pierwotnie bagienne

tereny na ziemię nadające się pod uprawę. Olenдры osiedlili się na terenach Puszczy Bydgoskiej zakładając wieś Kabat. Na tych terenach w późniejszym okresie osiedlali się również Niemcy przybyli z Pomorza. W XVII wieku w Solcu na rynku o kształcie czworoboku znajdował się ratusz, w którym siedzibę miał sąd ławniczy. Budynek spłonął w 1635 roku w wyniku pożaru. Rozwój miasta był często hamowany przez liczne pożary trawiące miasto. Solca nie oszczędziły również wojny ze Szwecją. W tym okresie miasto zostało całkowicie zniszczone. W latach 1735 - 1736 wzniesiono drewniany kościół katolicki. W 1740 roku pożar pochłonął plebanię kościoła, jednak szybko została odbudowana. We wrześniu 1772 roku na ziemię kujawską wkroczyły wojska pruskie. Ustanowione przez prusaków władze wspierały osadnictwo niemieckie w Solcu i okolicach.

W późniejszych latach w wyniku zawirowań historii, ziemie na których leży dzisiejszy Solec Kujawski zmieniały swoich właścicieli. Po przybyciu wojsk Napoleona w okolice Solca, w 1807 roku na mocy traktatu zawartego w Tylży w wyniku podziału zaboru pruskiego utworzono Księstwo Warszawskie. Następnie po paru latach Solec przeszedł ponownie we władanie Prus, a na początku XIX wieku został włączony w granice Księstwa Warszawskiego. W wyniku działań wojennych podczas tzw. wojen napoleońskich miasto wielokrotnie niszczone doprowadzając do upadku gospodarczego. W drugiej połowie XIX wieku ponownie ziemiami władali Prusacy. Był to okres dla Solca bardziej łaskawy. Na ziemiach należących do Wielkiego Księstwa Poznańskiego, między innymi w szkolnictwie i biurach zakazany był język polski. W tym okresie powstało wiele nowych budowli z muru pruskiego oraz obiektów użyteczności publicznej (1837 r. - szkoła katolicka, 1847 r. - kościół ewangelicki, 1891 r. - ratusz). W 1861 roku została uruchomiona linia kolejowa łącząca Toruń z Bydgoszczą. W ciągu stulecia do roku 1910 liczba ludności zwiększyła się prawie dziesięciokrotnie. Po zakończeniu I wojny światowej Solec został ostatecznie oswobodzony 19 stycznia 1920 roku.

W 1925 roku Solec został siedzibą wójtostwa z podlegającymi mu 21 miejscowościami i obwodami dworskimi. W okresie międzywojennym zaczęła zmieniać się struktura narodowościowa mieszkańców miasta. Początkowo liczba ludności spadała głównie za sprawą Niemców opuszczających Solec, jednak migrację ludności niemieckiej kompensował napływ ludności pochodzenia polskiego

Okres międzywojenny to również zmiana nazwy miejscowości z Solec na obecnie obowiązującą - Solec Kujawski, która nastąpiła w 1924 roku. W tym samym roku w Solcu

Kujawskim otworzono garbarnię. W tym okresie działała również na terenie miasta Wikliniarnia. W mieście funkcjonował ośrodek wypoczynkowy znajdujący się w dawnej Willi Wegenera oraz kilka restauracji, w tym dobrze znana w tym czasie restauracja w Hotelu Wielkopolskim. W przedwojennym Solcu 90% ludności stanowili Polacy. Ciężkim okresem dla mieszkańców Solca Kujawskiego była II Wojna Światowa. Jeszcze przed jej wybuchem wśród ludności niemieckiej działała organizacja paramilitarna, która w ukryciu prowadziła ćwiczenia wojskowe i ujawniła się wraz z wybuchem konfliktu. W czasie wojny z Solca Kujawskiego deportowano ok. 1000 Polaków. Przed II Wojną Światową miasto miało ok. 4800 mieszkańców, natomiast po wojnie zaledwie 800. Miasto zostało wyzwolone 23 stycznia 1945 roku. Do Solca szybko zaczęła powracać ludność i już w roku 1949 jej liczba powróciła do stanu sprzed wojny i wynosiła 4588 mieszkańców. W związku z koniecznością zapewnienia warunków lokalowych dla zwiększającej się liczby mieszkańców na terenie miasta rozwijało się budownictwo mieszkaniowe. W 1945 roku powstało na terenie miasta Gimnazjum Koedukacyjne. Powstawały również nowe firmy i zakłady produkcyjne (Państwowe Zakłady Samochodowe, Centralne Warsztaty Sprzętu Budownictwa Miejskiego ZREMB - 1952 r., Zakłady Produkcji Elementów Budowlanych 1954 r. - dzisiejszy SOLBET, Pomorskie Zakłady Przemysłu Skórzanego KOBRA - 1961 r.). W 1962 roku zawiązała się spółdzielnia mieszkaniowa "Transportowiec", która do 1992 roku oddała w użytkowanie 1390 lokali.

3.2. Zabytki nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy

Na terenie Gminy znajdują się obiekty, które należałoby uznać za wyjątkowo wyróżniające się na tle wszystkich zabytków, zarówno wpisanych do rejestru, jak i gminnej ewidencji zabytków. Stanowią one elementy rozpoznawalne przez społeczeństwo nie tylko w skali regionu, ale sięgając rozgłosem niekiedy dalece poza granice powiatu. Do takich „wizytówek” gminy niewątpliwie zaliczyć należy:

❖ Kościół pw. św. Stanisława

Pierwsza wzmianka o osadzie zwanej Solecz pochodzi z 1244 r. Parafia w Solcu Kujawskim powstała najpóźniej w 1325 r. tj. w chwili lokacji miasta. W 1517 r. wzmiankowana

jest budowa drugiego z kolei kościoła, który ze względu na znikome uposażenie przez pewien czas funkcjonował jako filialny. W 1663 r. dzięki nadaniu ziemi i ustanowieniu duszpasterzy świątynia zaczęła pełnić rolę kościoła parafialnego dla Solca i okolicznych wsi. W 1736 r. wzniesiono nową świątynię na miejscu poprzedniej. Był to budynek drewniany na rzucie prostokąta z prostym prezbiterium, zbudowany z sosnowych bali, kryty dachem 2-spadowym. W 1868 r. do elewacji zachodniej dobudowano wieżę w konstrukcji szkieletowej. Ze względu na zły stan techniczny świątynię zamknięto w 1906 r., a trzy lata później rozebrano.

Obecny murowany, neobarokowy kościół został wzniesiony w latach 1911-1912 z inicjatywy ówczesnego proboszcza ks. Witolda Nowakowskiego. W 1927 r. przystąpiono do jego rozbudowy wg projektu architekta Rogera Sławskiego z Poznania. W jej wyniku znacznie powiększono świątynię m.in. poszerzono nawę główną w kierunku wschodnim, dobudowano boczne kaplice, zakrystię na przedłużeniu prezbiterium, a całość otrzymała bogatą, rozczłonkowaną bryłę nadając budowli kształt krzyża. Zwieńczeniem robót była konsekracja w 1931 r. Kolejna rozbudowa miała miejsce w latach 60. XX w. kiedy poszerzono chór, aby zmieścić organy przeniesione z dawnego kościoła ewangelickiego.

Kościół został wzniesiony na planie prostokąta z licznymi przylegającymi do siebie bryłami. Jest jednonawowy z dostawionymi od północy i południa kaplicami i 4-kondygnacyjną wieżą od zachodu. Elewacje są tynkowane, frontowa jest 1-osiowa z wejściem głównym ujętym pilastrami podtrzymującymi przyczółek, w polu którego znajdują się dwa medaliony z podobiznami króla Władysława IV i papieża Piusa XI i datami 1633 i 1933. Elewacje północna i południowa 4-osiowe, gładkie, dzielone lizenami, elewacja wschodnie 6-osiowa, 2-kondygnacyjna. Elewacje kaplic zachodnia jednoosiowa z wejściem na osi ujętym lizenami, elewacje północna i południowa 3-osiowe, zryzalitowane, wschodnia jednoosiowa z 3-bocznie zamkniętym aneksem w ścianie szczytowej.

We wnętrzu znajduje się ołtarz główny z 1633 r. manierystyczny o bogatej dekoracji okuciowo-chrzęstkowej z rzeźbami św. Marka i Mateusza w części środkowej, św. Łukasza i Jana Ewangelisty na belkowaniu oraz Chrystusa Błogosławiącego w zwieńczeniu. Pośrodku usytuowany jest obraz św. Anny Samotrzec, powyżej ze sceną Rozdawania jałmużny, a na uszakach przedstawiające św. Katarzynę i Barbarę - wszystkie współczesne ołtarzowi. Dwa ołtarze boczne również z 1. poł. XVIII w. częściowo przekształcone z obrazem Chrztu w Jordanie z panoramą Torunia w tle w górnej kondygnacji prawego. Ponadto w świątyni znajduje się ambona

z elementami barokowymi m.in. trąbiącym aniołem, krucyfiks z XVII w. oraz monstrancja z przełomu XIX i XX w. z wykorzystaniem wcześniejszych elementów. W 2011 r. w kościele umieszczono relikwie św. Joanny Beretty Moli.

Do rejestru zabytków został wpisany również cmentarz parafialny przy ul. 23 Stycznia założony w poł. XIX w. Najstarszym zachowanym nagrobkiem jest grób ks. Stanisława Napierały z 1904 r. Na uwagę zasługuje grobowiec powstańców wielkopolskich Michała Dyrdy i Franciszka Piotrowskiego poległych w 1919 r.

❖ **Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa**

Powstanie parafii ewangelickiej w Solcu Kujawskim wiąże się z rozwojem w okolicy osadnictwa olęderskiego. Ośrodkiem życia religijnego do poł. XIX w. była szkoła, którą założono w Olędrach Zamkowych. Pierwsza ewangelicka parafia powstała dopiero w 1833 r., chociaż starania o jej powołanie miały miejsce już w 1799 r. Rozpoczęto wówczas zbiórkę pieniędzy na budowę własnej świątyni, chociaż ze względu na wysokie koszty i biedę mieszkańców pomysł ten zaniechano. Powołana w 1833 r. parafia ewangelicko-unijna objęła swym zasięgiem Solec Kujawski oraz okoliczne wsie: Olędry Miejskie, Olędry Zamkowe, Wypaleniska, Siedmiogóry, Przyłubie Polskie, Przyłubie Niemieckie, Grodzynę, Kabat z Zielonką, Jezierce, Rudy i Otorowski Młyn.

Budowa kościoła miała miejsce w latach 1845-1846, a 25 kwietnia 1847 r. nastąpiło jego poświęcenie. Świątynia na planie prostokąta z wyodrębnionym prezbiterium zamkniętym 3-bocznie, zbudowana była z cegły i usytuowana na osi północ-południe. W 2. poł. XIX w. nastąpił szybki rozwój gospodarczy miasta, do czego przyczyniła się budowa drogi i linii kolejowej łączącej Bydgoszcz z Toruniem. Wobec zwiększającej się liczby wiernych przystąpiono w 1894 r. do rozbudowy świątyni. Dostawiono wówczas od frontu wieżę, powiększono transept, boczne kruchty oraz zbudowano nowe, zamknięte prosto, prezbiterium. W 1927 r. odnowiono kościół, a we wnętrzu zawieszono dwie tablice poświęcone parafianom poległym w czasie I wojny światowej.

25 lutego 1945 r. kościół przekazano parafii katolickiej pw. św. Stanisława, a w 1966 r. ustanowiono tutaj oddzielną parafię.

Świątynia została wzniesiona w stylu neoromańskim z elementami Rundbogenstil. Jest to budynek murowany z cegły, jednonawowy wzniesiony na planie krzyża łacińskiego z płytkim prezbiterium zamkniętym prosto, do którego przylegają przybudówki oraz wieżę od frontu. Elewacja jest nieotynkowana, w przeciwieństwie do wnętrza, z oknami zamkniętymi półkoliście, z lizenami przechodzącymi w sterczyny i trójkątnymi szczytami. Wieża 3-kondygnacyjna z portalem w dolnej części, w pozostałych z okienkami zamkniętymi półkoliście, zwieńczona gzymsem arkadkowym. We wnętrzu neogotycki strop belkowy ze zwisami i zastrzałami. Empory zostały usunięte po II wojnie światowej.

Od strony północnej znajduje się kute ogrodzenie z bramą na osi wejścia z metalową kratą i bocznymi furtkami. Bramę wykonała bydgoska firma Gustava Rady w latach 1894-1895.

❖ **Ratusz**

Ratusz w Solcu Kujawskim został wybudowany w latach 1890-1891 przez lokalną firmę budowlaną Augusta Schillera. Jest to murowany z cegły, nieotynkowany budynek 2-kondygnacyjny z użytkowym poddaszem usytuowany równolegle do ul. 23 Stycznia, wzniesiony na planie prostokąta z parterowym aneksem od strony północnej. Elewacja frontowa jest symetryczna 9-osiowa z zaakcentowaną środkową osią mieszczącą główne wejście do budynku, zwieńczoną trójkątnym szczytem z herbem miasta i dwoma oknami zamkniętymi półkoliście. Otwory okienne w pierwszej i drugiej kondygnacji zamknięte są łukiem odcinkowym i oddzielone od siebie fryzem o motywach geometrycznych. W partii poddasza okienka w układzie biforyjnym.

❖ **Dworzec PKP**

Dworzec PKP znajduje się w środkowej części miasta. Został wzniesiony przy otwarciu w 1861 r. linii kolejowej łączącej Bydgoszcz z Toruniem. Jest to budynek murowany z cegły, wybudowany na planie prostokąta w 1898 r. Główna część jest 2-kondygnacyjna, z poddaszem w bocznych częściach, z parterowym aneksem od wschodu. Otwory okienne zamknięte są łukiem odcinkowym. Kondygnacje oddzielone są od siebie fryzem geometrycznym, a poddasze fryzem arkadkowym.

Obecnie budynek nie obsługuje już podróżnych, tę funkcję przejęła wybudowana w 2016 r. nowa stacja obsługi podróżnych.

❖ **Dom, ob. szkoła zawodowa, ul. 23 Stycznia 13**

Budynek został wzniesiony w latach 1892-1903 wg projektu Józefa Święcickiego (1852-1913), architekta związanego z Bydgoszczą, autora hotelu "Pod Orłem" dla Juliusza Wegenera, właściciela tartaków. Willa w stylu neorenesansu francuskiego powstała jako dom własny przedsiębiorcy przy ul. 23 Stycznia łączącej dworzec PKP z Rynkiem. W okresie międzywojennym mieściło się tutaj sanatorium Powiatowej Kasy Chorych w Bydgoszczy, a w czasie II wojny światowej korzystali z niej niemieccy żołnierze. Po jej zakończeniu willa stała się placówką oświatową i ta funkcja utrzymała się do dzisiaj. Początkowo mieściło się tutaj m.in. Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne, a następnie Prywatna Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Licealnego Miejskiej Rady Narodowej. Obecnie mieści się tutaj Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych.

Budynek jest 2-kondygnacyjny, częściowo podpiwniczony o nieregularnym rzucie, kryty dachem mansardowym. W elewacji frontowej zwraca uwagę narożna wieżyczka zlokalizowana przy głównym wejściu. Dolna kondygnacja jest tynkowana, boniowana, wyższa obłożona cegłą klinkierową z tynkowanymi opaskami wokół otworów okiennych.

❖ **Zespół młyński w Otorowie**

Zespół młyński w Otorowie usytuowany jest we wschodniej części wsi, przy drodze Bydgoszcz - Solec Kujawski. Założony został na planie prostokąta i składają się nań młyn, spichlerz, dom młynarza, spichlerz, ob. dom mieszkalny tzw. Czarna Warszawa, cmentarz oraz staw.

Dokładna data powstania założenia nie jest znana, najstarszym elementem jest spichlerz "Czarna Warszawa" powstały na przełomie XVIII i XIX w. Jest to budynek drewniany w konstrukcji zrębowej i sumikowo-łątkowej na kamiennej podmurówce wzniesiony na rzucie prostokąta, 2-kondygnacyjny kryty dachem 2-spadowym.

Dom młynarza pochodzący z 1. poł. XIX w. usytuowany jest w głębi podwórza naprzeciwko młyna. Jest to budynek parterowy z użytkowym poddaszem kryty dachem 2-spadowym z wejściem na dłuższym boku.

Spichlerz, obecnie użytkowany jako magazyn lub chlew pochodzi z XIX w. Jest 2-kondygnacyjny w dolnej części murowany z cegły, w wyższej w konstrukcji szkieletowej. Obok niego usytuowany jest nowy młyn mechaniczny z 1943 r., wzniesiony na miejscu starego zniszczonego w 1939 r.

3.3. Zabytki archeologiczne

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje on istniejący zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w zbiorach archiwalnych, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są wszelkie informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe zebrane dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP może być źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie i zabytkach archeologicznych. Podstawowa prospekcja terenowa obszaru Miasta i Gminy Solec Kujawski była wykonana w latach: 1990, 1992, 1994 i 2002.

Obecnie Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na Miasto i Gminę Solec Kujawski obowiązek sporządzenia ewidencji zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie miasta i gminy.

Na ich podstawie założono ewidencję zabytków archeologicznych dla Miasta i Gminy Solec Kujawski, którą należy na bieżąco uzupełniać o nowe dane nt. wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości, niezależnie od charakteru badań oraz na podstawie uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych AZP. W ewidencji zabytków archeologicznych ujęto 206 stanowisk, na których stwierdzono różne funkcje osadnicze.

Prezentacja zasobów archeologicznych dziedzictwa kulturowego na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski:

Stanowiska archeologiczne z terenu Miasta i Gminy Solec Kujawski			
l.p.	Funkcje	Liczba ogólna	W rejestrze zabytków
1	Obozowiska	9	0
2	Osady	46	0
3	Punkty osadnicze	153	0
4	Ślady osadnictwa	64	0
Suma		272	0

Części stanowiskom archeologicznym przypisano więcej niż jedną funkcję.

Na terenie dzisiejszej gminy i miasta Solec Kujawski osadnictwo rozwijało się głównie w jej północnej części w zalewowej dolinie Wisły oraz na krawędziach teras. Południowa część zajmowana przez rozległą Puszcę Bydgoską jest uboga w pozostałości osadnicze. Sam Solec Kujawski rozwijał się przez to w izolacji, czego skutkiem była późna lokacja (1325 r.). Z tego też względu na opisywanym terenie przeważają stanowiska archeologiczne datowane na późne średniowiecze oraz okres nowożytny, a tylko pojedyncze pochodzą z wcześniejszych epok. Najstarsze pochodzą z mezolitu oraz neolitu. Występują również osady z okresu rzymskiego.

Badania archeologiczne prowadzone były tutaj już na przełomie XIX i XX w. Teren wokół Wypalenisk penetrował w latach 30. XX w. J. Kostrzewski, a wokół Otorowa w latach 1984-1986 J. Zegarliński i W. Miłek.

3.4. Zabytki z terenu Miasta i Gminy Solec Kujawski objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków

3.4.1. Zabytki nieruchome

l.p.	Miejscowość	ulica/określenie	nr	Zespół/obiekt pojedynczy	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1	Solec Kujawski	23 stycznia	5	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Biskupa: kościół par. p.w. św. Stanisława Biskupa	1911 r., 1929 - 1931 r.	A/48 z 5.04.2002
2	Solec Kujawski	Bydgoska	9A	Zespół kościoła parafialnego p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa: kościół ewangelicki, ob. rzym. - kat. par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1845 - 1846 r., 1894 r.	A/1614/1-2 z 30.05.2012
3	Solec Kujawski	Bydgoska	9A	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Najświętszego Serca Pana Jezusa: północny odcinek ogrodzenia z bramą i dwiema furtkami	1845 - 1846 r., 1894 r.	A/1614/1-2 z 30.05.2012

4	Solec Kujawski	23 stycznia		Zespół kościoła parafialnego p. w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika: cmentarz par. św. Stanisława Biskupa i Męczennika	około 1870 r.	A/237 z 7.03.1989
5	Solec Kujawski	23 stycznia	13	Zespół domu, ob. Zespół Szkół Zawodowych: Dom, obecnie szkoła zawodowa	1892 - 1903 r.	A/844/1-2 z 18.12.1998
6	Solec Kujawski	23 stycznia	13	Zespół domu, ob. Zespół Szkół Zawodowych: Ogrodzenie	1892 - 1903 r.	A/844/1-2 z 18.12.1998

3.4.2. Zabytki archeologiczne

Na terenie Gminy i Miasta Solec Kujawski nie występują zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

3.5. Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski

3.5.1. Zabytki nieruchome

ANEKS NR 1, str. 78

3.5.2. Zabytki archeologiczne

ANEKS NR 2, str. 87

4. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY - ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Mocne strony:

- dobre skomunikowanie z głównymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz i Toruń)
- obecność szlaków komunikacyjnych o dużym znaczeniu:
 - droga krajowa nr 10
 - dogodne połączenie z węzłem autostradowym (ok. 36 km)
- obecność w pobliżu międzynarodowego portu lotniczego w Bydgoszczy (ok. 18 km)
- przebiegająca przez miasto linia kolejowa numer 18 relacji Piła - Bydgoszcz - Toruń - Warszawa
- wysokie walory przyrodnicze otaczających terenów (Puszcza Bydgoska, rzeka Wisła)
- uchwalone i sukcesywnie sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- funkcjonujące Sockie Centrum Kultury
- działalność Centrum Aktywności i Edukacji - Biblioteka Publiczna
- działające Muzeum Solca im. księcia Przemysła
- działalność lokalnych, gminnych i powiatowych organizacji pozarządowych związanych z rozpowszechnianiem wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa
- wysoka świadomość historii regionu, tradycji oraz wartości dziedzictwa kulturowego wsi wśród lokalnej społeczności, bogata tradycja i przywiązanie mieszkańców do ziemi, silna tożsamość
- rozwinięta infrastruktura oświatowa i sportowa
- tereny inwestycyjne – obecność Parku Przemysłowego
- JuraPark Solec jako atrakcja turystyczna o zasięgu regionalnym
- placówki kulturalne - Sockie Centrum Kultury, muzeum Solca im. Księcia Przemysła

Słabe strony:

- niewykorzystywanie potencjału związanego z bliskością rzeki Wisły i turystyką wodną
- słaba sieć komunikacji miejskiej i podmiejskiej
- tereny zalewowe rzeki Wisły
- niezadawalająca popularyzacja wiedzy o wartościach chronionych obiektów
- słabo rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna
- słabe wykorzystanie potencjału zabytków i cennych obszarów przyrodniczych
- problemy finansowe mieszkańców, przekładające się w niektórych przypadkach na pogarszający się stan zachowania obiektów zabytkowych
- samowolne działania w obrębie zabytków, bez uzgodnień z konserwatorem zabytków
- niedostateczne oznaczenie miejsc i obszarów atrakcyjnych turystycznie
- Pozostawienie obiektów zabytkowych w stanie nieużytkowym, powodującym ich degradację
- zjawisko niewłaściwej termomodernizacji obiektów historycznych
- powszechność niewłaściwej wymiany stolarki okiennej na stolarkę PCV, dysharmonizującą w obiektach historycznych
- nieuregulowanie kwestii związanej z reklamami w części historycznej miasta i na obiektach zabytkowych

Szanse i możliwości rozwoju:

- możliwość pozyskania środków na finansowanie działań rewitalizacyjnych oraz prac konserwatorskich z różnych źródeł zewnętrznych
- rozwój infrastruktury drogowej (trasa S5, S10, zmodernizowana w ramach projektu Bit-City linia kolejowa Toruń-Bydgoszcz)
- wykorzystanie potencjału rzeki Wisły do rozwoju turystyki wodnej, budowa infrastruktury sprzyjającej żegludze rzecznej,
- współpraca z dwoma zlokalizowanymi w pobliżu ośrodkami miejskimi - Bydgoszczą i Toruniem
- rezerwacja w budżecie gminy środków związanych z ochroną zabytków

- rozwój istniejących produktów i tworzenie nowych projektów w oparciu o istniejące, bogate zasoby
- wzrastająca atrakcyjność turystyczna regionu
- rozbudowa istniejących oraz tworzenie nowych tras i szlaków turystycznych w powiązaniu z istniejącymi obiektami i obszarami o dużych wartościach historycznych i kulturowych
- poprawa dostępności informacji o atrakcjach turystycznych gminy
- kontynuowanie obecnych i tworzenie nowych okolicznościowych przedsięwzięć, imprez promujących dziedzictwo kulturowe
- kształtowanie wrażliwości na kulturę oraz edukacja regionalna dzieci i młodzieży
- organizowanie konkursów, zakresem obejmujących dziedzictwo kulturowe regionu
- nawiązywanie współpracy z sąsiednimi gminami
- wykorzystanie metod aktywnego marketingu do rozpoznania rynku turystycznego w celu wejścia na ten rynek
- rosnące potrzeby mieszkańców okolicznych, dużych ośrodków miejskich dotyczące nieodległych miejsc wypoczynku i aktywnej rekreacji
- rozbudowa agroturystyki
- sukcesywne prowadzenie prac przy obiektach i założeniach zabytkowych w celu zachowania oraz podnoszenia ich atrakcyjności turystycznej
- edukacja obecnych i przyszłych użytkowników w zakresie bieżącej pielęgnacji obiektów zabytkowych
- stworzenie atrakcyjnej bazy danych o dziedzictwie kulturowym gminy
- współpraca z organizacjami pożytku publicznego i instytucjami turystycznymi

Zagrożenia i bariery:

- antagonizmy pomiędzy władzami Torunia i Bydgoszczy - brak ścisłej współpracy i planowania,
- niewystarczające środki budżetowe do realizacji planowanych inwestycji
- nieuzyskanie dofinansowania zewnętrznego na planowane inwestycje
- ryzyko związane z przekształceniem się miasta w sypialnię Bydgoszczy i utrwaleniem tego wizerunku

- degradacja zabytków poprzez niewłaściwe użytkowanie lub brak użytkowania
- kryzys gospodarczy i związane z nim ograniczenie inwestycji
- niewystarczające środki budżetowe
- emigracja młodego, wykształconego pokolenia
- narastająca konkurencja na regionalnym rynku turystycznym
- zagrożenie nieprzewidywalności warunków atmosferycznych
- działalność inwestycyjna w bliskim sąsiedztwie obiektów zabytkowych
- negatywne nastawienie części właścicieli do ochrony zabytków, postrzeganej nie jako szansa na zachowanie wspólnego dziedzictwa, a źródło represji i ograniczeń

4.1. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej i rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, z 2018 r.) wszystkie zabytki archeologiczne - bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Stanowiska archeologiczne niewpisane do rejestru zabytków, ujawnione głównie podczas badań AZP, stanowią podstawową i najliczniejszą grupę archeologicznego dziedzictwa kulturowego. Zasięg stanowisk archeologicznych wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych, nie zawsze jednak dokładnie musi odpowiadać zasięgowi występowania reliktywów archeologicznych. Dlatego, należy go traktować orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne występują także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego- obowiązek (z

zastrzeżeniem art. 82a ust. 1 cyt. ustawy), pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków. Istotnymi zagrożeniami dla stanowisk archeologicznych są inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego, budowa dróg), nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni. Duże zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego – użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa na obrzeżach miast, budowa dróg. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Powyższy wymóg jest szczególnie ważny podczas takich inwestycji, jak budowa obwodnic, dróg, kopalni kruszywa, obiektów kubaturowych, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Przebudowa układów urbanistycznych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółowić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest również rozwój turystyki, zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te, dzisiaj atrakcyjne pod względem rekreacyjnym, w przeszłości często były miejscem zakładania osad ludzkich. Dostęp do wody stanowił podstawę egzystencji i umożliwiał tworzenie osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego, może stanowić istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski największymi zagrożeniami dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych, są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szerokopłaszczyznowych prac ziemno-budowlanych.

Planowane w najbliższych latach na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski inwestycje związane z pracami ziemnymi mogące nieść zagrożenie dla zabytków archeologicznych (wg Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+) oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023) to:

- Budowa parkingów w pobliżu Pl. Jana Pawła II
- Budowa pełnowymiarowego boiska o sztucznej nawierzchni
- Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego na terenie po Nasycalni Podkładów Kolejowych
- Budowa boiska z infrastrukturą lekkoatletyczną
- Budowa boiska treningowego i skate parku
- Budowa kortów tenisowych i boiska wielofunkcyjnego do gier zespołowych
- Budowa boiska wielofunkcyjnego we wsi Chrośna
- Budowa amfiteatru
- Rozbudowa bazy Centrum Aktywności i Edukacji, w tym Biblioteki Publicznej
- Rozbudowa świetlic w Solcu Kujawskim i Przyłubiu
- Zagospodarowanie terenów nadwiślańskich w tym budowa bulwaru
- Przeprowadzenie badań w zakresie zasobów mineralnych (np. solanka)
- Utworzenie placówki oświatowej na Osiedlu Leśnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- Optymalizacja sieci szkół, w tym rozbudowa budynków szkolnych przy ul. 29 Listopada 7 umożliwiającą funkcjonowanie i właściwe rozdzielenie Gimnazjum nr 2 i Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Gimnazjum nr 2, ul. 29 Listopada w Solcu Kujawskim

- Budowa mieszkań dla seniorów
- Budowa Centrum Kongresowo-Wystawienniczego
- Budowa nowych dróg i modernizacja istniejących
- Budowa stopnia wodnego na Wiśle
- Budowa wału przeciwpowodziowego
- Uporządkowanie infrastruktury podziemnej wraz z podłączeniem do sieci budynków

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych, w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Strategicznym celem Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2018-2021 jest zachowanie dziedzictwa kulturowego znajdującego się na terenie gminy, które służyć powinno budowaniu i utrwalaniu poczucia tożsamości lokalnej społeczności, utrzymaniu ładu przestrzennego, rozwojowi turystyki oraz rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Aby go osiągnąć należy podjąć działania priorytetowe, zapoczątkowując proces realizowany przez wiele lat, w konsekwencji których zabytki będą otaczane coraz lepszą opieką. W miarę postępów, działania winny być poddawane systematycznej weryfikacji, co pozwoli na realne dopasowanie do aktualnych możliwości finansowych i potrzeb właścicieli.

Urząd Miasta i Gminy Solec Kujawski ze względu na ustawowy obowiązek ochrony wartości społecznie istotnych, posiada instrumenty prawne umożliwiające budowanie i ugruntowanie świadomości społecznej względem ochrony i opieki nad lokalnym dziedzictwem kulturowym.

Ponadto poprzez prowadzone działania samorząd ma możliwość wskazywania kierunków rozwoju w stosunku podmiotów prywatnych posiadających obiekty zabytkowe i kreowania

polityki promocyjnej budującej wizerunek i prestiż Miasta i Gminy Solec Kujawski jako miejsca atrakcyjnego turystycznie nasyconego bogactwem zachowanych elementów kulturowych, o indywidualnym i unikatowym charakterze. Wobec powyższego objęcie – ze strony Urzędu Miasta i Gminy Solec Kujawski – należyłą opieką zabytków stanowi jeden z istotnych aspektów działalności lokalnego samorządu.

Powyższą politykę określa Gminny program opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2018-2021, dla realizacji którego priorytetowe jest osiągnięcie celów określonych w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

Na potrzeby Programu określone zostały trzy podstawowe priorytety, które poprzez wytyczone w ich ramach kierunki działań oraz wskazane do realizacji zadania, w całości wypełniają ustawowe cele dla opracowywania gminnych programów opieki nad zabytkami.

- Priorytet I.

Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Solec Kujawski

- Priorytet II.

Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- Priorytet III.

Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja, służące budowaniu tożsamości

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Solec Kujawski

Kierunki działań	Zadania	Czas realizacji
<p>Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przestrzeganie podstawowych wymogów estetyki w stosunku do zabytkowych obiektów i zespołów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad konserwatorskich dotyczących umieszczania reklam, kolorystyki elewacji oraz poprzez działania niskonakładowe jak: bieżąca konserwacja, uporządkowanie obejścia, urządzenie zieleni, wymiana nieestetycznych współczesnych ogrodzeń ▪ Prowadzenie w pierwszej kolejności prac zabezpieczających i powstrzymujących proces destrukcji, remontowanie zgodnie z wymogami konserwatorskimi, preferowanie działań zabezpieczających autentyczną substancję zabytkową ▪ Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów) ▪ Opracowanie długofalowego, uwzględniającego kompleksowość działań planu remontów obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych ▪ Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy ▪ Zmiana sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych (będących własnością gminy) do nowych funkcji ▪ Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym gminnych parków, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy) ▪ Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych ▪ Rewaloryzacja obszarów i obiektów zabytkowych przemysłowych z możliwością ich adaptacji do nowych funkcji ▪ Reagowanie samorządu na brak należytej dbałości właścicieli o bieżące utrzymanie zabytków, 	<p>2018-2021</p>

	<p>w konsekwencji prowadzące do uszkodzeń i zniszczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> Przy sprzedaży przez gminę obiektów zabytkowych preferowanie inwestorów zobowiązujących się do właściwego zagospodarowania obiektów nieużytkowanych 	
<p>Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: gminnych parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy, itp. Eksponowanie najcenniejszych obiektów o wartości historycznej, w tym wykonanie iluminacji i podświetlenie najciekawszych zabytków 	2018-2021
<p>Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami</p>	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną Wspieranie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów (np. poprzez realizację Hallandzkiego Modelu Konserwacji Zabytków, w myśl zasady „ratować zabytki, ratować pracę, ratować rzemiosło”) Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę (regionalne potrawy, zwyczaje itp.) oparte na miejscowych tradycjach, jako jedna z możliwych form ratowania budynków niedoinwestowanych, niszczących i ginących 	2018-2021

Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego		
Kierunki działań	Zadania	Czas realizacji
<p>Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie zapisów programów rewitalizacji, studiów widokowo-krajobrazowych, studiów historyczno-urbanistycznych, katalogów typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego w realizacji zagospodarowania przestrzennego gminy (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na 	2018-2021

	<p>obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Staranne planowanie przestrzenne miasta i wsi, respektujące wartości układu urbanistycznego i układów ruralistycznych ▪ Nawiązanie w nowej architekturze do lokalnych wzorów i materiałów oraz konsekwentnego egzekwowania praw w tym zakresie ▪ Walka z samowolami budowlanymi ▪ Ochrona panoram oraz przedpoli widokowych miasta i wsi 	
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podjęcie działań zmierzających do objęcia ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków obiektów zabytkowych o znaczących dla regionu wartościach historycznych, artystycznych i naukowych 	2018-2021
Ochrona układów ruralistycznych na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ○ ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy ○ wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy ○ wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk 	2018-2021

Priorytet III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości		
Kierunki działań	Zadania	Czas realizacji
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy ▪ Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego ▪ Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego 	2018-2021
Edukacja społeczna i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym i jego ochronie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizowanie szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i udział w nich ▪ Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych ▪ Pielęgnowanie (ochrona) tożsamości kulturowej regionu, wzmacnianie procesów integracyjnych w społeczności lokalnej ▪ Utrwalenie w świadomości społecznej tzw. tradycji miejsca, lokalizacji nieistniejących obiektów o znaczeniu dla historii regionu ▪ Używanie i stosowanie (także w stosunku do nowopowstających zespołów zabudowy) historycznych nazw miejscowości – przysiółków, historycznych nazw ulic itp., inicjowanie nowego nazewnictwa lub zmian w istniejącym nazewnictwie, promujących lokalną historię i lokalne tradycje ▪ Oznakowanie obiektów zabytkowych i mających wartość historyczną tablicami informacyjnymi ▪ Publikacja zaktualizowanych materiałów w formie broszur, ulotek, filmów, folderów, informacji na stronie internetowej ▪ Upamiętnianie i utrwalanie w pamięci mieszkańców, zwłaszcza młodego pokolenia ważnych wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z regionem itp., poprzez działalność wydawniczą (regionalia), prowadzenie lekcji nt. przeszłości kultury regionu, organizowanie okazjonalnych wystaw i ekspozycji ▪ Włączenie edukacji o zabytkach, opiece nad nimi i tradycjach regionu do programów nauczania 	2018-2021

	<p>i innych form pracy z uczniem (konkursy, imprezy)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udostępnianie informatora o zabytkach i obiektach posiadających wartość historyczną, położonych na terenie gminy turystom ▪ Udostępnianie obiektów historycznych dla celów turystycznych i promocyjnych 	
<p>Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowawczym lub realizowanym procesem inwestycyjnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków (z zastosowaniem komputerowej bazy danych) ▪ Wykonywanie prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, badania historyczno-architektoniczne, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego) ▪ Prowadzenie i wspieranie działań dokumentujących dziedzictwo kulturowe gminy (w tym: badania archeologiczne, kwerendy w archiwach). ▪ Poszerzanie informacji o kulturze regionu ▪ Sporządzenie listy obiektów do wpisania do rejestru zabytków 	<p>2018-2021</p>
<p>Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opracowanie szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych, wodnych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego ▪ Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej ▪ Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy 	<p>2018-2021</p>

6. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zakłada się, że zadania określone w Programie Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Solec Kujawski będą realizowane w wyniku następujących działań:

- A. Ścisła współpraca władz samorządowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, parafiami, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami regionalnymi, ośrodkami naukowymi
- B. Działania własne władz samorządowych
 - Prawne – sporządzenie i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów, które winny być objęte ochroną, powołanie parków kulturowych
 - Finansowe – należyte utrzymanie, wykonywanie remontów i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych, będących własnością gminy oraz stosowanie systemu dotacji i ulg finansowych, nagród czy zachęt dla właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych
 - Programowe – realizacja projektów i programów regionalnych
- C. Działania w ramach programów dofinansowywanych z funduszy Unii Europejskiej

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prezydent, burmistrz, wójt ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji programu, które przedstawia radzie gminy. Zaleca się, aby sprawozdania te były przekazywane do wiadomości Urzędu Ochrony Zabytków.

Kolejna edycja (aktualizacja) Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Solec Kujawski ma być opracowana po czterech latach od przyjęcia go przez Radę Miejską w Solcu Kujawskim.

7. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

- Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi
- Inne

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Liczba utworzonych parków kulturowych
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi
- Inne

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego)
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)

- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej
- Liczba osób zwiedzających muzea, skanseny, izby regionalne itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego
- Inne

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkownika wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym. Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach mogą ubiegać się o ich dofinansowanie z następujących środków:

8.1. Dotacje

Sprawy, związane z dofinansowaniem prac przy obiektach zabytkowych, reguluje Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków. Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź, posiadaczem zabytku lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac.

W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu. Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz prac przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, które mogą zostać objęte dotacją:

- a) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- b) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- c) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- d) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- e) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
- f) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza;
- g) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- h) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- i) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- j) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- k) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- l) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- m) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- n) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- o) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- p) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru;

- r) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej. Standardowo, dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków bądź organ stanowiący miasta, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Udzielane są w celu poprawy stanu zachowania zabytków poprzez ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwację i rewaloryzację zabytków, udostępnianie zabytków na cele publiczne. Kwalifikują się prace prowadzone przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, realizowane bez udziału środków europejskich. Planowane w roku udzielenia dotacji lub prowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (refundacja). Uprawnionymi wnioskodawcami są jednostki posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego. Zasady udzielania dotacji: - dofinansowanie może obejmować jedynie nakłady konieczne na prace określone w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dofinansowanie może być udzielone do wysokości 50 % nakładów koniecznych. W wyjątkowych wypadkach (wyjątkowa wartość historyczna, artystyczna lub naukowa obiektu, wymagane przeprowadzenie złożonych technologicznie robót, stan zachowania zabytku wymaga natychmiastowej interwencji) dofinansowanie może stanowić 100 % wartości robót.

Dotacje gminne

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym finansowanie prac konserwatorskich,

restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Dotacje wojewódzkie i powiatowe

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa (Powiatu) w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

Dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji - fundusz kościelny

Środki Funduszu Kościelnego można przeznaczyć na remonty i konserwacje obiektów sakralnych o wartości zabytkowej (art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. W sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego, Dz. U. nr 61 poz. 354). Dotacją mogą być objęte podstawowe prace zabezpieczające obiekt: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie, odgrzybianie, izolacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej.

8.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który corocznie ogłasza stosowne konkursy.

Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

Program *Dziedzictwo Kulturowe*

Program ten stanowi kontynuację finansowania w ubiegłych latach. Celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej. Program „Dziedzictwo kulturowe” składa się z następujących priorytetów:

- **Ochrona zabytków**

Celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Dofinansowanie dotyczy zabytków wpisanych do rejestru zabytków. Do priorytetu nie kwalifikują się projekty realizowane przy udziale środków europejskich. O dotację mogą starać się osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki organizacyjne (samorządowe jednostki kultury, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, organizacje pozarządowe). Finansowanie odbywa się w formie udzielenia dotacji lub refundacji w okresie trzech lat od przeprowadzenia prac przy zabytku. Priorytet skupia się na celach: - ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, - konserwacja i rewaloryzacja zabytków, - udostępnianie zabytków na cele publiczne.

- **Wspieranie działań muzealnych**

Celem priorytetu jest wspieranie działalności z zakresu opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, a także prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych. W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie zadań w zakresie: organizacji czasowych wystaw muzealnych; modernizacji i tworzenia stałych wystaw muzealnych; publikacji katalogów do wystaw muzealnych; konserwacji muzealiów, archiwaliów, starych druków, rękopisów, kartografii, muzykaliów, ikonografii, grafiki artystycznej, dokumentów życia społecznego; a także doposażenia pracowni konserwatorskich.

- Kultura ludowa

Celem priorytetu jest wspieranie najwartościowszych zjawisk z zakresu szeroko pojętej kultury ludowej, między innymi promowanie działań artystycznych będących twórczym upowszechnieniem elementów sztuki regionalnej. Dotacje przeznaczone są na działania o charakterze edukacyjnym, służące przekazywaniu umiejętności i tradycji, szczególnie w formie „warsztatów tradycyjnych rzemiosł” i „szkół ginących zawodów”, a także działania na rzecz ochrony unikalnych elementów kultury tradycyjnej, szczególnie w zakresie architektury regionalnej.

- Ochrona zabytków archeologicznych

Celem priorytetu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących nieinwazyjne badania archeologiczne, ewidencję i inwentaryzację zabytków archeologicznych oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych. W ramach priorytetu minister realizuje również dotacje na prowadzenie badań archeologicznych wraz z wykonaniem ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków w przypadku:

- prowadzenia robót budowlanych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru, objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- prowadzenia robót ziemnych lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić, może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego. Dotację na przeprowadzenie badań archeologicznych otrzymać może osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zamierzającej realizować te działania, w przypadku gdy koszt planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych do przeprowadzenia działań.

- Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego

Celem priorytetu jest zainicjowanie kompleksowego procesu cyfryzacji materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków, obiektów muzealnych, archiwalnych, bibliotecznych i audiowizualnych, znajdujących się pod opieką podmiotów spoza sfery finansów publicznych, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku lub uczelni publicznych.

Program *Promesa* Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury, w tym ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury wkładu własnego do wybranych projektów realizowanych przy udziale środków europejskich. Dofinansowanie dotyczy projektów realizowanych w latach 2007- 2013 w ramach: PO Infrastruktura i Środowisko, Regionalnych Programów Operacyjnych, PO Innowacyjna Gospodarka, PO Kapitał Ludzki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Programów Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej, Programu Kultura oraz ich następców, które ogłoszone są w ramach finansowania UE w latach 2014- 2020.

Uprawnionymi do otrzymania dotacji są: jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe działające w sferze kultury, etc. Promesa MKiDN może pokryć maksymalnie 85 % wkładu krajowego (własnego) wnioskodawcy. W szczególnych przypadkach, Minister Kultury może zdecydować o pokryciu więcej niż 85% wkładu krajowego lub nawet odstąpić od wymogu posiadania tego wkładu.

Program *Infrastruktura kultury*

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

8.3. Środki europejskie

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko* - Priorytet XI „Kultura i dziedzictwo kulturowe”

W ramach tego priorytetu, możliwa jest realizacja projektów, które zakładają ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym, przyczyniają się do poprawy stanu infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego oraz zwiększają dostęp do kultury. W grę wchodzi takie działania jak np. rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, adaptacja na cele kulturalne, konserwacja zabytków ruchomych, tworzenie systemu zabezpieczeń czy też digitalizacja zbiorów. W ramach priorytetu możliwe są działania:

- Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym.
- Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym.
- Działanie 11.3 Infrastruktura szkolnictwa artystycznego. Typy projektów przewidzianych do realizacji w ramach działania obejmują:
 - Rewitalizację, rewaloryzację, konserwację, renowację, restaurację, zachowanie, a także adaptację na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem.
 - Zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).
 - Zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem. Z uwagi na wyczerpanie środków finansowych w ramach Priorytetu nie przewiduje się prowadzenia kolejnych naborów wniosków. Następne wnioski realizowane będą po ustaleniu zasad finansowania w okresie 2014- 2020.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014- 2020

Obecnie trwa przygotowanie trzech typów programów: transgranicznych, transnarodowych i międzyregionalnego na l. 2014- 2020. Zasadniczą różnicą między trzema typami współpracy jest zakres terytorialny, w ramach którego można realizować wspólne przedsięwzięcia: - obszary przylegające do granic państwowych, w przypadku programów współpracy transgranicznej. Programy transgraniczne służą przede wszystkim budowaniu więzi łączących społeczności po obu stronach granicy. Ich realizacja służy wzmocnieniu współpracy poprzez wzrost liczby wspólnych inicjatyw dotyczących między innymi ochrony środowiska, rozbudowy infrastruktury, wymiany kulturalnej, czy wzajemnych kontaktów młodzieży; - duże zgrupowania europejskich regionów z kilku lub kilkunastu państw w ramach programów współpracy transnarodowej; - wszystkie regiony UE w zakresie współpracy międzyregionalnej. Projekty, oparte na współpracy z partnerami zagranicznymi mogą dotyczyć m.in. kultury, sztuki, turystyki i promocji regionu.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

Mechanizm Finansowy EOG, obok funduszy strukturalnych, stanowi największe źródło zewnętrznego finansowania kultury w Polsce. Środki przeznaczone przez trzy kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego: Norwegię, Islandię i Liechtenstein, aktywnie wspierają działania między innymi z zakresu kultury. Środki nowej perspektywy uruchomione zostały w 2011 r. Wzorem poprzedniej edycji programu można ubiegać się o środki przeznaczone na ochronę dziedzictwa kulturowego na projekty dotyczące:

- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne obiektów historycznych i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej;
- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych i budowli obronnych oraz obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej (szczególnie na muzea nowoczesności);
- renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii;

- budowy oraz rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu;
- budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury;
- kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego;
- zabezpieczania zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem.

Dofinansowanie może sięgnąć 90 % kosztów kwalifikowanych, w zależności od rodzaju beneficjenta. W związku z tym, że dokumenty programowe i kryteria przyznawania dotacji ulegają drobnym zmianom w każdym roku budżetowym, należy korzystać z aktualnie obowiązujących dokumentów.

9. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Realizacja celów zawartych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Solec Kujawski realizowana będzie poprzez:

- Współpracę władz Gminy Solec Kujawski z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, władzami kościelnymi w oparciu o porozumienia i umowy;
- Wykorzystanie instrumentów finansowych w postaci dotacji;
- Projekty, programy lokalne;
- Inicjatywy własne Miasta i Gminy Solec Kujawski.

Przy obiektach zabytkowych, stanowiących własność gminy planuje się następujące działania w zakresie prac remontowo-konserwatorskich:

- 23 Stycznia 7 budynek Urzędu Miasta – bieżące utrzymanie
- 23 stycznia 13 - Termomodernizacja budynku przy ul. 23 Stycznia 13 wraz z jego przebudową na potrzeby szkoły muzycznej
- Plac Jana Pawła II 4 – Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Solec Kujawski: budynek przy Placu Jana Pawła II 4. Przystosowanie i wyposażenie mieszkań wspomaganych dla osób starszych, niepełnosprawnych, niepełnosprawnych intelektualnie, niesamodzielnych lub z chorobami psychicznym, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Utworzenie w obiekcie klubu seniora, zagospodarowanie obiektu wraz z otoczeniem
- Plac Jana Pawła II - Poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji, w tym m.in. termomodernizacja i odrestaurowanie budynków na Placu Jana Pawła II
- Kościuszki 12 - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Solec Kujawski: budynek przy ul. Kościuszki 12, segment A, B i C
- Osiedle Robotnicze - Zagospodarowanie zdegradowanych obszarów miasta Solec Kujawski – Osiedle Robotnicza
- ul. Toruńska 8 - Stworzenie strefy rekreacji i wypoczynku w ramach obszaru rewitalizacji przy Placu Jana Pawła II ul. Toruńska 8 – Skwer gen. A. Hedy – Szarego

10. ANEKSY

10.1. ANEKS NR 1 Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski - Zabytki Nieruchome

Obiekty ułożone są w kolejności: Miasto Solec Kujawski, następnie alfabetycznie miejscowościami z terenu Gminy Solec Kujawski.

l.p.	ulica	nr	obiekt	datowanie	formy ochrony
1	23 Stycznia	1	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
2	23 Stycznia	2	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
3	23 Stycznia	6	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
4	23 Stycznia	7	Urząd Miasta	1890 r.	Gminna ewidencja zabytków
5	23 Stycznia	11	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
6	23 Stycznia	12	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
7	23 Stycznia	13	Zespół domu, ob. Zespół Szkół Zawodowych: Dom obecnie szkoła	XIX/XX w.	Rejestr zabytków nr A/844 z dnia 18.12.1998 r.
8	23 Stycznia	13	Zespół domu, ob. Zespół Szkół Zawodowych: Ogrodzenie	XIX/XX w.	Rejestr zabytków nr A/844 z dnia 18.12.1998 r.
9	23 Stycznia	15	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
10	23 Stycznia	18	Dom	2 połowa XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
11	23 Stycznia	22	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
12	23 Stycznia	28	Dom	1910 r.	Gminna ewidencja zabytków
13	23 Stycznia	30	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
14	23 Stycznia	32	Leśniczówka	1905 r.	Gminna ewidencja zabytków
15	23 Stycznia		Cmentarz rzym.-kat. parafii p.w. św. Stanisława Kostki	około 1870 r.	Gminna ewidencja zabytków

16	23 Stycznia		Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika	1911-1912 r.	Rejestr zabytków nr A/48 z dnia 05.04.2002 r.
17	23 Stycznia	5	Zespół kościoła św. Stanisława: Plebania	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
18	23 Stycznia	5	Zespół kościoła św. Stanisława: Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
19	23 Stycznia		Cmentarz rzym.-kat. parafii p.w. św. Stanisława Kostki	około 1870 r.	rejestr zabytków nr A/1135 z dnia 07.03.1989 r.
20	29 Listopada	9	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
21	29 Listopada	14	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
22	Bydgoska	2	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
23	Bydgoska	3	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
24	Bydgoska	5	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
25	Bydgoska	7	Dom	1910 r.	Gminna ewidencja zabytków
26	Bydgoska	8	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
27	Bydgoska	10	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
28	Bydgoska	13	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
29	Bydgoska	14	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
30	Bydgoska	15	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
31	Bydgoska	16	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
32	Bydgoska	18	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
33	Bydgoska	22	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
34	Bydgoska	23	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
35	Bydgoska	25	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
36	Bydgoska		Kościół ewangelicki, ob. rzymsko-katolicki parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	184-1847, 1894	Rejestr zabytków nr A/1614 z dnia 30.05.2012 r.

37	Bydgoska		Kościół ewangelicki, ob. rzymsko-katolicki parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa: Północny odcinek ogrodzenia z bramą i dwiema furtkami	około 1894 r.	Rejestr zabytków nr A/1614 z dnia 30.05.2012 r.
38	Dworcowa		Zespół dworca: Dworzec	1898 r.	Gminna ewidencja zabytków
39	Dworcowa		Zespół dworca: Wieża ciśnień	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
40	Dworcowa		Zespół dworca: Nastawnia Sk-1	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
41	Garbary	2	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
42	Garbary	7	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
43	Jana Pawła II	1	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
44	Jana Pawła II	1a	Dom	1902 r.	Gminna ewidencja zabytków
45	Jana Pawła II	3	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
46	Jana Pawła II	4	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
47	Jana Pawła II	7	Dom	2 połowa XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
48	Jana Pawła II	8	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
49	Jana Pawła II	9	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
50	Jana Pawła II	12	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
51	Kujawska	7	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
52	Leśna	62	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
53	Lipowa	9	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
54	Mickiewicza A.	6	Gazownia miejska, obecnie dom	1907 r.	Gminna ewidencja zabytków
55	Piastów	4	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
56	Piastów	7	Rzeźnia	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
57	Piastów	11	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
58	Piastów	11a	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków

59	Powstańców		Budynki przemysłowe na terenie dawnej fabryki	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
60	Powstańców	7	Solbus	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
61	Powstańców	9		XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
62	Robotnicza	1	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
63	Robotnicza	2	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
64	Robotnicza	3	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
65	Robotnicza	4	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
66	Robotnicza	5	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
67	Robotnicza	9	Dom wielorodzinny	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
68	Robotnicza		Robotnicza piwnica ziemianka	lata 40 XX w.	Gminna ewidencja zabytków
69	Sportowa		Strzelnica	1903 r.	Gminna ewidencja zabytków
70	Tadeusza Kościuszki	1	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
71	Tadeusza Kościuszki	4	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
72	Tadeusza Kościuszki	7	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
73	Tadeusza Kościuszki	12	Szkoła	1873-1874	Gminna ewidencja zabytków
74	Tadeusza Kościuszki	13	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
75	Tadeusza Kościuszki	15	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
76	Tadeusza Kościuszki	22	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
77	Tadeusza Kościuszki	24	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
78	Tadeusza Kościuszki	26	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
79	Tartaczna	12	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
80	Tartaczna	19	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
81	Tartaczna	20	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
82	Tartaczna	23	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków

83	Tartaczna	24	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
84	Tartaczna	26	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
85	Tartaczna	27a	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
86	Tartaczna	35	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
87	Toruńska	1	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
88	Toruńska	2	Dom	1896 r.	Gminna ewidencja zabytków
89	Toruńska	8	Willa Anna	1911 r.	Gminna ewidencja zabytków
90	Toruńska	12	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
91	Toruńska	14	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
92	Toruńska	15	Komisariat	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
93	Toruńska	16	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
94	Toruńska	17	Dom	1900 r.	Gminna ewidencja zabytków
95	Toruńska	19	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
96	Toruńska	21	Dom	1900 r.	Gminna ewidencja zabytków
97	Toruńska	26	Dom	1887 r.	Gminna ewidencja zabytków
98	Toruńska	28	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
99	Toruńska	34	Dom	1930 r.	Gminna ewidencja zabytków
100	Toruńska	42	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
101	Toruńska	56	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
102	Toruńska	58	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
103	Toruńska	68	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
104	Toruńska	70	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
105	Toruńska	80	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
106	Toruńska	82a	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
107	Toruńska	82b	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków

108	Toruńska	84	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
109	Toruńska	90	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
110	Toruńska	przy nr 46	Cmentarz żydowski	1876 r.	Gminna ewidencja zabytków
111	Toruńska	przy nr 46	Cmentarz ewangelicki	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
112	Wolności	2	Dawna Poczta	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
113	Wolności	3	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
114	Wolności	7	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków

Gmina Solec Kujawski

l.p.	Miejscowość	ulica/miejscowość	nr	obiekt	datowanie	formy ochrony
1	Chrośna			Kapliczka	2 ćw. XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
2	Chrośna			Krzyż	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
3	Chrośna		13	Szkoła	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
4	Chrośna		5	Zagroda: Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
5	Chrośna		5	Zagroda: Obora	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
6	Chrośna		5	Zagroda: Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
7	Chrośna		6	Zespół dworski: Rządcówka	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
8	Chrośna		7	Zespół dworski: Dwór	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
9	Chrośna		7	Zespół dworski: Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
10	Chrośna			Zespół dworski: Park?	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
11	Chrośna		9	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
12	Chrośna		15	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
13	Chrośna		23	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
14	Chrośna		31	Zespół leśniczówki: Leśniczówka	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków

15	Chrośna		31	Zespół leśniczówki: Budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
16	Chrośna			Cmentarz ewangelicki	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
17	Grodzyna	Przyłubie	41	Leśniczówka	1905 r.	Gminna ewidencja zabytków
18	Grodzyna	Przyłubie	41	Budynek gospodarczy przy leśniczówce	1905 r.	Gminna ewidencja zabytków
19	Jeziorce			Leśniczówka	1905 r.	Gminna ewidencja zabytków
20	Jeziorce			Obora przy leśniczówce	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
21	Makowiska			Kapliczka	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
22	Makowiska		13	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
23	Otorowo		8	Szkoła obecnie dom	około 1880 r.	Gminna ewidencja zabytków
24	Otorowo		8	Szkoła budynek gospodarczy	około 1900 r.	Gminna ewidencja zabytków
25	Otorowo		2	Zagroda: Budynek gospodarczy	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
26	Otorowo		2	Zagroda: brama	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
27	Otorowo		4	Dom	2 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
28	Otorowo		5	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
29	Otorowo		5	Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
30	Otorowo		5	Stodoła	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
31	Otorowo		5	Brama	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
32	Otorowo		6	Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
33	Otorowo		7	Dom	1 połowa XX w.	Gminna ewidencja zabytków
34	Otorowo		11	Dom	1912 r.	Gminna ewidencja zabytków
35	Otorowo		11	Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
36	Otorowo		11	Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
37	Otorowo		przy nr 12	Spichlerz	2 połowa XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
38	Otorowo		12	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków

39	Otorowo		15	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
40	Otorowo		15	Budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
41	Otorowo		19	Dom	1907 r.	Gminna ewidencja zabytków
42	Otorowo		21	Dom	około 1910 r.	Gminna ewidencja zabytków
43	Otorowo	Makowiska	5	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
44	Otorowo		22	Zespół młyna: Młyn	1943 r.	Gminna ewidencja zabytków
45	Otorowo		22	Zespół młyna: Dom	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
46	Otorowo		22	Zespół młyna: Spichlerz	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
47	Otorowo		20	Dawny spichlerz, obecnie dom	XVIII/XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
48	Otorowo		23	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
49	Otorowo		23	Urządzenie hydrotechniczne	około 1920 r.	Gminna ewidencja zabytków
50	Otorowo		przy nr 22	Cmentarz ewangelicki	połowa XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
51	Otorowo		przy nr 8	Cmentarz ewangelicki	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
52	Przyłubie			Kapliczka	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
53	Przyłubie			Cmentarz ewangelicki	XIX w.	Gminna ewidencja zabytków
54	Przyłubie		28	Szkoła obecnie dom	1901 r.	Gminna ewidencja zabytków
55	Przyłubie		43	Dom pracowników kolei	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
56	Przyłubie		44	Budynek gospodarczy przy domu kolejowym	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
57	Przyłubie		44	Dom pracowników kolei	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
58	Przyłubie		5	Dom	1869 r.	Gminna ewidencja zabytków
59	Przyłubie		8	Szkoła obecnie świetlica	1885 r.	Gminna ewidencja zabytków
60	Przyłubie		10	Dom	1874 r.	Gminna ewidencja zabytków
61	Przyłubie		11	Dom	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
62	Przyłubie		14	Dom	koniec XIX w.	Gminna ewidencja zabytków

63	Przyłubie		20	Dom	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
64	Przyłubie		27	Zagroda: Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
65	Przyłubie		27	Zagroda: Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
66	Przyłubie		27	Zagroda: Ogrodzenie	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
67	Przyłubie		23	Zagroda: Dom	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
68	Przyłubie		23	Zagroda: Budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
69	Przyłubie		23	Zagroda: Budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
70	Rudy			Kapliczka	1 ćw. XX w.	Gminna ewidencja zabytków
71	Rudy		6	Zespół dworski: Budynek gospodarczy	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
72	Rudy		6	Zespół dworski: Ogrodzenie fragment	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
73	Rudy		6	Zespół dworski: Brama kuta	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
74	Rudy		6	Zespół dworski: Dwór	około 1910 r.	Gminna ewidencja zabytków
75	Rudy			Zespół dworski: Park	XIX/XX w.	Gminna ewidencja zabytków
76	Rudy			Pozostałości młyna	początek XX w.	Gminna ewidencja zabytków
77	Wypaleniska			Cmentarz ewangelicki	połowa XIX w.	Gminna ewidencja zabytków

10.2. ANEKS NR 1 Gminna ewidencja zabytków Miasta i Gminy Solec Kujawski – Stanowiska archeologiczne

I.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr. Stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja obiektu	Chronologia/kultura
1	Wypaleniska	39-39	1	1	osada	Neolit
2	Wypaleniska	39-39	2	2	osada	KPL
					śląd osadnictwa	Neolit
					śląd osadnictwa	Neolit
3	Wypaleniska	39-39	3	3	punkt osadniczy	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
4	Wypaleniska	39-39	4	4	punkt osadniczy	Neolit
5	Wypaleniska	39-39	5	5	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
6	Wypaleniska	39-39	6	6	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
7	Wypaleniska	39-39	7	7	punkt osadniczy	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
					śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
					punkt osadniczy	okres nowożytny
8	Wypaleniska	39-39	8	8	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
9	Wypaleniska	39-39	9	9	osada	kultura pucharów lejkowatych
					śląd osadnictwa	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
10	Wypaleniska	39-39	10	10	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					osada	okres nowożytny
11	Wypaleniska	39-39	11	11	punkt osadniczy	późne średniowiecze
12	Wypaleniska	39-39	12	12	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
13	Otorowo	39-39	7	13	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
14	Makowiska	39-39	1	14	osada	późne średniowiecze
15	Makowiska	39-39	2	15	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
16	Makowiska	39-39	3	16	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny

17	Makowiska	39-39	4	17	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
18	Makowiska	39-39	5	18	punkt osadniczy	okres nowożytny
19	Makowiska	39-39	6	19	śląd osadnictwa	H/La
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
20	Makowiska	39-39	7	20	punkt osadniczy	okres nowożytny
21	Makowiska	39-39	8	21	śląd osadnictwa	okres nowożytny
22	Makowiska	39-39	9	22	punkt osadniczy	okres nowożytny
23	Makowiska	39-39	10	23	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
24	Makowiska	39-39	11	24	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
25	Makowiska	39-39	12	25	punkt osadniczy	okres nowożytny
26	Makowiska	39-39	13	26	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
27	Makowiska	39-39	14	27	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
28	Solec Kujawski	39-39	69	28	punkt osadniczy	Neolit
29	Solec Kujawski	39-39	70	29	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
30	Solec Kujawski	39-39	71	30	punkt osadniczy	Neolit
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
31	Solec Kujawski	39-39	72	31	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
32	Solec Kujawski	39-40	26	1	punkt osadniczy	okres nowożytny
33	Solec Kujawski	39-40	27	2	śląd osadnictwa	kultura łużycka
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
34	Solec Kujawski	39-40	28	3	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
35	Solec Kujawski	39-40	29	4	śląd osadnictwa	epoka kamienia
36	Solec Kujawski	39-40	30	5	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
37	Solec Kujawski	39-40	31	6	śląd osadnictwa	Neolit
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
37	Solec Kujawski	39-40	32	7	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
39	Solec Kujawski	39-40	33	8	punkt osadniczy	okres nowożytny

40	Solec Kujawski	39-40	34	9	punkt osadniczy	okres nowożytny
41	Solec Kujawski	39-40	36	10	punkt osadniczy	okres nowożytny
42	Solec Kujawski	39-40	38	11	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
43	Solec Kujawski	39-40	35	12	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
44	Solec Kujawski	39-40	7	13	osada	wczesna epoka brązu
					osada	okres rzymski
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
45	Solec Kujawski	39-40	6	14	osada	Neolit
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
46	Solec Kujawski	39-40	39	15	punkt osadniczy	okres nowożytny
47	Solec Kujawski	39-40	40	16	punkt osadniczy	okres nowożytny
48	Solec Kujawski	39-40	43	17	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
49	Solec Kujawski	39-40	37	18	punkt osadniczy	okres nowożytny
50	Solec Kujawski	39-40	44	19	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
51	Solec Kujawski	39-40	42	20	punkt osadniczy	okres nowożytny
52	Solec Kujawski	39-40	41	21	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
53	Solec Kujawski	39-40	50	22	punkt osadniczy	okres nowożytny
54	Solec Kujawski	39-40	49	23	punkt osadniczy	Neolit
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
55	Solec Kujawski	39-40	59	24	punkt osadniczy	okres nowożytny
56	Solec Kujawski	39-40	51	25	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
57	Solec Kujawski	39-40	52	26	śląd osadnictwa	okres nowożytny
58	Solec Kujawski	39-40	53	27	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
59	Solec Kujawski	39-40	54	28	punkt osadniczy	okres nowożytny
60	Solec Kujawski	39-40	55	29	punkt osadniczy	okres nowożytny
61	Solec Kujawski	39-40	56	30	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
62	Solec Kujawski	39-40	57	31	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
63	Solec Kujawski	39-40	58	32	punkt osadniczy	okres nowożytny
64	Przyłubie	39-40	2	33	śląd osadnictwa	okres nowożytny
65	Przyłubie	39-40	3	34	śląd osadnictwa	okres nowożytny

66	Przyłubie	39-40	4	35	punkt osadniczy	okres nowożytny
67	Przyłubie	39-40	1	36	śląd osadnictwa	wczesny neolit
68	Przyłubie	39-41	49	1	punkt osadniczy	okres nowożytny
69	Przyłubie	39-41	50	2	punkt osadniczy	okres nowożytny
70	Przyłubie	39-41	51	3	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
71	Przyłubie	39-41	52	4	punkt osadniczy	okres nowożytny
72	Przyłubie	39-41	53	5	punkt osadniczy	okres nowożytny
73	Przyłubie	39-41	54	6	śląd osadnictwa	okres nowożytny
74	Przyłubie	39-41	55	7	punkt osadniczy	okres nowożytny
75	Przyłubie	39-41	56	8	śląd osadnictwa	okres halsztacki/okres lateński
					punkt osadniczy	okres nowożytny
76	Przyłubie	39-41	57	9	punkt osadniczy	okres nowożytny
77	Przyłubie	39-41	58	10	punkt osadniczy	okres nowożytny
78	Przyłubie	39-41	59	11	punkt osadniczy	okres nowożytny
79	Przyłubie	39-41	60	12	punkt osadniczy	okres nowożytny
80	Przyłubie	39-41	61	13	punkt osadniczy	okres nowożytny
81	Przyłubie	39-41	62	14	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/okres nowożytny
82	Przyłubie	39-41	63	15	punkt osadniczy	okres nowożytny
83	Przyłubie	39-41	64	16	śląd osadnictwa	mezolit
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
84	Przyłubie	39-41	65	17	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
85	Przyłubie	39-41	66	18	osada	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
86	Wypaleniska	38-39	14	31	osada	KPL
87	Wypaleniska	38-39	16	32	punkt osadniczy	późne średniowiecze
88	Wypaleniska	38-39	15	33	punkt osadniczy	okres nowożytny
89	Makowiska	38-39	20	34	osada	okres nowożytny
90	Makowiska	38-39	19	35	punkt osadniczy	KAK
91	Makowiska	38-39	18	36	punkt osadniczy	okres nowożytny
92	Makowiska	38-39	16	37	śląd osadnictwa	KPL
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
93	Makowiska	38-39	17	38	punkt osadniczy	okres nowożytny
94	Makowiska	38-39	15	39	punkt osadniczy	okres nowożytny

95	Otorowo	38-39	1	40	punkt osadniczy	KPL
					śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
					punkt osadniczy	okres nowożytny
96	Otorowo	38-39	2	41	śląd osadnictwa	mezolit
					punkt osadniczy	kultura łużycka
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
97	Otorowo	38-39	3	42	obozowisko	mezolit
98	Otorowo	38-39	4	43	obozowisko	mezolit
					osada	kultura łużycka
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
99	Otorowo	38-39	5	44	śląd osadnictwa	kultura łużycka
					osada	okres rzymski
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
100	Otorowo	38-39	6	45	śląd osadnictwa	kultura łużycka
					punkt osadniczy	okres nowożytny
101	Otorowo	38-39	16	46	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
102	Otorowo	38-39	15	47	punkt osadniczy	okres nowożytny
103	Otorowo	38-39	14	48	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
104	Otorowo	38-39	13	49	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
105	Otorowo	38-39	12	50	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
106	Otorowo	38-39	11	51	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
107	Otorowo	38-39	10	52	śląd osadnictwa	mezolit
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
108	Otorowo	38-39	9	53	punkt osadniczy	okres nowożytny
109	Otorowo	38-39	8	54	śląd osadnictwa	okres nowożytny
110	Otorowo	38-39	18	55	punkt osadniczy	kultura łużycka
111	Otorowo	38-39	19	56	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
112	Otorowo	38-39	17	57	śląd osadnictwa	kultura łużycka
					punkt osadniczy	kultura przeworska
113	Otorowo	38-39	20	58	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny

114	Otorowo	38-39	21	59	osada	kultura przeworska
115	Otorowo	38-39	22	60	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
116	Otorowo	38-39	23	61	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
117	Otorowo	38-39	24	62	punkt osadniczy	okres nowożytny
118	Otorowo	38-39	25	63	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
119	Otorowo	38-39	81	64	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
120	Otorowo	38-39	80	65	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
121	Solec Kujawski	38-39	79	66	śląd osadnictwa	epoka kamienia
122	Solec Kujawski	38-39	78	67	punkt osadniczy	okres nowożytny
123	Solec Kujawski	38-39	77	68	punkt osadniczy	okres nowożytny
124	Solec Kujawski	38-39	75	69	punkt osadniczy	okres nowożytny
125	Solec Kujawski	38-39	76	70	punkt osadniczy	okres nowożytny
126	Solec Kujawski	38-39	74	71	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					punkt osadniczy	okres nowożytny
127	Solec Kujawski	38-39	73	72	punkt osadniczy	okres nowożytny
128	Solec Kujawski	38-40	12	1	śląd osadnictwa	epoka kamienia
129	Solec Kujawski	38-40	11	2	punkt osadniczy	okres nowożytny
130	Solec Kujawski	38-40	10	3	punkt osadniczy	epoka brązu/okres halszacki
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
131	Solec Kujawski	38-40	9	4	śląd osadnictwa	okres nowożytny
132	Solec Kujawski	38-40	22	5	punkt osadniczy	okres nowożytny
133	Solec Kujawski	38-40	8	6	punkt osadniczy	mezolit
					osada	okres rzymski
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
134	Solec Kujawski	38-40	23	7	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
135	Solec Kujawski	38-40	25	8	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
136	Solec Kujawski	38-40	24	9	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
137	Solec Kujawski	38-40	17	10	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
138	Solec Kujawski	38-40	16	11	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny

139	Solec Kujawski	38-40	15	12	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
140	Solec Kujawski	38-40	13	13	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
141	Solec Kujawski	38-40	14	14	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
142	Solec Kujawski	38-40	18	15	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					śląd osadnictwa	kultura łużycka
					śląd osadnictwa	późne średniowiecze/okres nowożytny
143	Solec Kujawski	38-40	19	16	punkt osadniczy	okres nowożytny
144	Solec Kujawski	38-40	20	17	punkt osadniczy	okres nowożytny
145	Solec Kujawski	38-40	21	18	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
146	Solec Kujawski	38-40	45	19	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
147	Solec Kujawski	38-40	48	20	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
148	Solec Kujawski	38-40	46	21	punkt osadniczy	okres nowożytny
149	Solec Kujawski	38-40	47	22	punkt osadniczy	mezolit
					śląd osadnictwa	okres nowożytny
150	Solec Kujawski	38-40	62	23	śląd osadnictwa	okres nowożytny
151	Solec Kujawski	38-40	61	24	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
152	Solec Kujawski	38-40	60	25	punkt osadniczy	okres nowożytny
153	Solec Kujawski	38-40	64	26	punkt osadniczy	okres nowożytny
154	Solec Kujawski	38-40	63	27	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
155	Solec Kujawski	38-40	65	28	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/okres nowożytny
156	Solec Kujawski	38-40	66	29	obozowisko	mezolit
					punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
157	Solec Kujawski	38-40	67	30	osada	okres rzymski
158	Solec Kujawski	38-40	68	31	punkt osadniczy	późne średniowiecze/okres nowożytny
159	Solec Kujawski	38-40	1	32	śląd osadnictwa	Neolit
160	Solec Kujawski	38-40	2	33	śląd osadnictwa	epoka brązu
161	Solec Kujawski	38-40	3	34	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
162	Solec Kujawski	38-40	4	35	punkt osadniczy	XIII/XIV w.

163	Solec Kujawski	38-40	5	36	punkt osadniczy	okres halsztacki/okres lateński
164	Chrośna	40-39	8	18	śląd osadnictwa	okres nowożytny
165	Chrośna	40-39	9	28	śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych
166	Przyłubie	40-40	42	1	obozowisko	mezolit
					śląd osadnictwa	KPL
167	Przyłubie	40-40	37	2	punkt osadniczy	mezolit
					osada	okres nowożytny
168	Przyłubie	40-40	43	3	obozowisko	mezolit
					śląd osadnictwa	kultura ceramiki sznurowej
169	Przyłubie	40-40	38	4	punkt osadniczy	Ha/La
170	Przyłubie	40-40	28	5	śląd osadnictwa	Neolit
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
171	Przyłubie	40-40	27	6	punkt osadniczy	Ha/La
172	Przyłubie	40-40	26	7	osada	KPL
					śląd osadnictwa	okres nowożytny
173	Przyłubie	40-40	29	8	punkt osadniczy	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
174	Przyłubie	40-40	31	9	obozowisko	mezolit
					śląd osadnictwa	Ha/La
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
175	Przyłubie	40-40	25	10	osada	późny okres lateński
176	Przyłubie	40-40	24	11	śląd osadnictwa	mezolit
					śląd osadnictwa	Ha/La
					punkt osadniczy	okres nowożytny
177	Przyłubie	40-40	32	12	punkt osadniczy	kultura łużycka
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
178	Przyłubie	40-40	30	13	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
179	Przyłubie	40-40	21	14	punkt osadniczy	mezolit
					osada	okres nowożytny
180	Przyłubie	40-40	20	15	punkt osadniczy	okres nowożytny
181	Przyłubie	40-40	11	16	śląd osadnictwa	okres nowożytny
182	Przyłubie	40-40	36	17	osada	okres nowożytny
183	Przyłubie	40-40	33	18	punkt osadniczy	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu

					punkt osadniczy	okres nowożytny
184	Przyłubie	40-40	34	19	punkt osadniczy	Ha/La
185	Przyłubie	40-40	35	20	śląd osadnictwa	schyłek neolitu
186	Przyłubie	40-40	23	21	obozowisko	mezolit
187	Przyłubie	40-40	22	22	punkt osadniczy	okres nowożytny
188	Przyłubie	40-40	10	23	punkt osadniczy	okres nowożytny
189	Przyłubie	40-40	19	24	punkt osadniczy	mezolit
190	Przyłubie	40-40	18	25	obozowisko	mezolit
191	Przyłubie	40-40	17	26	śląd osadnictwa	Neolit
					śląd osadnictwa	okres nowożytny
192	Przyłubie	40-40	16	27	punkt osadniczy	mezolit
					śląd osadnictwa	KPL
193	Przyłubie	40-40	15	28	obozowisko	późny mezolit
					osada	schyłek neolitu
					śląd osadnictwa	schyłek neolitu/wczesna epoka brązu
					osada	okres nowożytny
194	Przyłubie	40-40	39	29	punkt osadniczy	okres nowożytny
195	Chrośna	40-40	1	30	punkt osadniczy	okres nowożytny
196	Chrośna	40-40	2	31	punkt osadniczy	okres nowożytny
197	Chrośna	40-40	3	32	śląd osadnictwa	mezolit
					punkt osadniczy	Ha/La
					osada	późne średniowiecze/okres nowożytny
198	Chrośna	40-40	4	33	punkt osadniczy	okres nowożytny
199	Chrośna	40-40	5	34	punkt osadniczy	okres nowożytny
200	Chrośna	40-40	6	35	osada	KPL
					punkt osadniczy	okres nowożytny
201	Chrośna	40-40	7	36	śląd osadnictwa	KPL
					śląd osadnictwa	okres nowożytny
202	Przyłubie	40-40	44	37	śląd osadnictwa	okres nowożytny
203	Przyłubie	40-40	45	38	punkt osadniczy	okres nowożytny
204	Przyłubie	40-40	46	39	śląd osadnictwa	epoka kamienia
					śląd osadnictwa	okres nowożytny
205	Przyłubie	40-40	47	40	śląd osadnictwa	epoka kamienia
206	Przyłubie	40-40	48	41	punkt osadniczy	okres nowożytny